

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

**Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva
soutěžního**

**Ochrana tvůrčích činností v oblasti
průmyslového vlastnictví**

Diplomová práce

Zdeněk Plesník

Vedoucí diplomové práce:
doc. JUDr. Vladimír Pítra

Praha, 25. ledna 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem v ní vyznačil všechny prameny, z nichž jsem čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Poděkování

Děkuji panu doc. JUDr. Vladimíru Pítrovi, vedoucímu mé diplomové práce
za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování.

V Praze 25. ledna 2011

Zdeněk Plesník

ÚVOD.....	4
1. PRÁVA K NEHMOTNÝM STATKŮM A JEJICH SYSTEMATIKA..	7
2. POJEM PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ A JEHO PŘEDMĚT ..	11
3. PRAMENY PRÁVA PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ.....	14
3.1. Mezinárodní úprava	14
3.1.1. Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví.....	15
3.1.2. Smlouva o patentové spolupráci	16
3.1.3. Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví	16
3.1.4. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.....	16
3.2. Česká právní úprava	17
3.2.1. Ústavní rovina.....	17
3.2.2. Zákonná rovina	17
3.2.3. Podzákonná rovina.....	22
3.3. Evropská úprava.....	23
4. VYNÁLEZY A PATENTY	25
4.1. Pojem a obsah pojmu	25
4.1.1. Novost.....	25
4.1.2. Vynálezecká činnost	26
4.1.3. Průmyslová využitelnost.....	27
4.1.4. Výluky z patentovatelnosti	27
4.1.5. Způsobilost předmětu ochrany.....	28
4.2. Původce vynálezu.....	29
4.2.1. Podnikový vynález.....	30
4.3. Účinky patentu	31
4.3.1. Omezení účinku patentu	33
4.3.2. Vyčerpání práv	34
4.3.3. Licence a převod patentu	35
4.3.4. Nabídka licence.....	35
4.3.5. Nucená licence	36
4.3.6. Trvání patentu	37
4.4. Řízení o udělení patentu	38
4.4.1. Přihláška patentu.....	40

4.4.2.	Právo přednosti	40
4.4.3.	Průzkum a zveřejnění přihlášky.....	41
4.4.4.	Zánik a zrušení patentu	43
4.5.	Přihlášení v jiné jurisdikci	44
4.6.	Speciální úprava pro léčiva.....	47
4.7.	Biotechnologické vynálezy	49
5.	UŽITNÉ VZORY	50
5.1.	Předmět ochrany.....	51
5.1.1.	Novost.....	51
5.1.2.	Činnost přesahující rámec odborné dovednosti	51
5.1.3.	Průmyslová využitelnost.....	51
5.2.	Řízení o zápisu užitého vzoru.....	52
5.3.	Právo přednosti	53
5.4.	Institut odbočení.....	54
5.5.	Zkoumání přihlášky.....	55
5.6.	Doba trvání ochrany	56
5.7.	Zánik a výmaz užitého vzoru	56
6.	PRŮMYSLOVÉ VZORY.....	58
6.1.	Předmět úpravy	58
6.1.1.	Novost.....	59
6.1.2.	Individuální povaha	60
6.1.3.	Technická funkce výrobku.....	60
6.1.4.	Výluky z ochrany.....	61
6.2.	Řízení o přihlášce.....	61
6.2.1.	Průzkum přihlášky a zápis průmyslového vzoru	62
6.3.	Právo přednosti	62
6.4.	Právo k průmyslovému vzoru	63
6.5.	Doba trvání ochrany průmyslového vzoru.....	63
6.6.	Zánik a výmaz průmyslového vzoru.....	65
7.	OCHRANA ODRŮD ROSTLIN	67

8.	TOPOGRAFIE POLOVODIČOVÝCH VÝROBKŮ	68
9.	PŘEVOD PRÁV Z NEHMOTNÝCH STATKŮ	70
9.1.	Důvody uzavírání smluv.....	72
9.2.	Druhy licenčních smluv.....	74
9.2.1.	Výlučná licence.....	75
9.2.2.	Nevýlučná licence.....	75
9.2.3.	Pasivní a aktivní licence	76
9.2.4.	Sublicence	76
9.2.5.	Křížová licence	76
9.2.6.	Nabídka licence.....	76
9.2.7.	Nucená licence	77
9.3.	Zákonná úprava.....	77
9.4.	Jiné smluvní typy vztahující se k nehmotným statkům	80
9.4.1.	Smlouva o převodu práv k nehmotným statkům	80
9.4.2.	Smlouva o dílo nehmotné	81
9.4.3.	Dohoda o utajení	81
9.4.4.	Opční smlouva	83
10.	VYMÁHÁNÍ PRÁV Z PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ	85
	ZÁVĚR	91
	SEZNAM LITERATURY	93
	RESUME	95
	KLÍČOVÁ SLOVA	96

Úvod

Ochrana tvůrčích činností je nedílnou součástí historie lidského společenství. Avšak ochrana prostřednictvím právních norem, které udělují tvůrci absolutní právo vyloučit ostatní z využívání jeho vynálezu, nebyla dříve běžnou záležitostí.¹ Vynálezci a jiné tvořivé osoby se často museli spolehnout sami na sebe, a proto nebylo neobvyklé, když se uchýlili k záměrným chybám v plánech svých projektů, a tak znemožnili případnému plagiátorovi výnosné využití jejich objevu.

Společenský a obchodní význam ochrany vynálezů a jiných kreativních řešení se postupem času ještě zvýšil. Pro úspěšné zakotvení ve složitém a saturovaném světě byznysu je důležité získat konkurenční výhodu, která poskytuje možnost nabízet něco, co ostatní poskytnout nemohou, a co je tudíž natolik zajímavé, že si zákazník vybere právě tento produkt, neboť ostatní nenabízejí adekvátní substitut.

Je velmi jednoduché okopírovat neotřelý nápad, avšak takový nápad vytvořit, na to je zapotřebí duševní činnost, kterou zvládne málokdo. A právě duševní činnost je jádrem problematiky, o kterém je tato práce; jde o proces, který probíhá pouze v lidské mysli a jehož výsledkem je nové, kreativní řešení, které posunuje úroveň společnosti² dále. Avšak kdyby každá inovace byla ihned k dispozici všem, nemohl by její autor využít oné konkurenční výhody a motivace pro kreativní činnost by výrazně klesala. Moderní společnost proto využívá právních prostředků pro ochranu díla kreativních tvůrců, neboť si uvědomuje, že jsou to právě oni, díky nimž úroveň našeho života strmě stoupá. Například inovace v oblasti lékařství přinesly rapidní prodloužení průměrné

---

¹ Ačkoliv již ve feudální společnosti existoval princip udělování privilegií, avšak na jejich vydání neexistoval nárok. Takto např.: Telec, I.: Tvůrčí práva duševního vlastnictví, Brno: Doplněk, 1994 str. 213

² V oblasti průmyslového vlastnictví, jak bude popsáno později, je spíše vhodnější mluvit o úrovni techniky, avšak v kontextu duševního vlastnictví obecně lze hovořit o posunutí společnosti, neboť např. literární texty chráněné autorským právem obohacují společnost jako celek.

délky lidského života. Ta v celosvětovém měřítku za posledních 50 let vzrostla o více než 17 let.³

Význam ochrany duševního vlastnictví byl jedním z nejdůležitějších motivů, které mne vedly k výběru tématu této práce. Oblastí práv k nehmotným statkům jsem se dlouhodobě zabýval nejen během svého studia na právnické fakultě Univerzity Karlovy, ale také během svých zahraničních studií na University of Aarhus v Dánsku, kde jsem absolvoval předměty se zaměřením na mezinárodní právo duševního vlastnictví.

Práva k nehmotným statkům tvoří homogenní skupinu, jsou vnitřně stratifikována. Jak podrobněji uvedu v následujících kapitolách, průmyslové vlastnictví a práva z něj vyplývající stojí vedle všeobecných práv osobnostních a práv k nehmotným statkům v oblasti kultury.⁴ Avšak samotná skupina práv k průmyslovému vlastnictví se dále vnitřně člení na práva na označení a práva k výsledkům tvůrčí činnosti postrádající individuální povahu, jež jsou samotným předmětem této práce.⁵

Tato práce je strukturována do tří tématických částí. V úvodních kapitolách se budu zabývat zejména vymezením práv k nehmotným statkům, jejich poměrně složité systematice a jejich obsahu. Podrobněji popíši, co je předmětem a obsahem průmyslového vlastnictví a zejména pak tvůrčích činností. Neopomenu zmínit četné prameny, upravující jednotlivé oblasti duševního vlastnictví, a to jak v perspektivě vnitrostátního, tak mezinárodního avšak i evropského práva.

Následující kapitoly se budou zabírat jednotlivými předměty tvůrčích činností průmyslového vlastnictví, které jsou chráněny zvláštními zákony. Budu popisovat problematiku vynálezů resp. patentového práva, užitečných vzorů, průmyslových vzorů, ochrany odrůd rostlin a okrajově zmíním také úpravu topografií polovodičových výrobků.⁶

---

³ Přejato z World Bank, dostupné na: <http://data.worldbank.org/topic/health>

⁴ Knap, K., Práva k nehmotným statkům, Praha: Codex, 1994, str. 22

⁵ tamtéž. str. 22 - 23

⁶ Topografie polovodičových výrobků je sice neoddiskutovatelným předmětem průmyslového vlastnictví, již od 90. let normovaná také zákonem č. 521/1991 Sb., avšak počet přihlášených topografií za celou dobu účinnosti tohoto zákona se pohybuje v jednotkách, proto většinou odborné učebnice věnují zcela minimální prostor této problematice, a tímto trendem se bude řídit i tato práce.

Závěrečné kapitoly se věnují otázkám, které dopadají na všechny předměty tvůrčích činností průmyslového vlastnictví. Jedná se o převody práv z nehmotných statků, a také o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví. Ačkoliv jsou tyto kapitoly zařazeny až nakonec této práce, jde pouze o zařazení systematické, nikoliv o vyjádření významu, neboť právě převody práv z nehmotného vlastnictví jsou jednou z nejvýznamnějších právních prostředků, jak dosáhnout zpeněžení tvůrčí duševní činnosti. Navíc relativně nedávno komplexně upravená problematika vymáhání práv z průmyslového vlastnictví⁷ umožňuje dosáhnout zadostiučinění i v případě nesmluvního využívání duševního vlastnictví, a proto věnuji náležitou pozornost i těmto otázkám.

Na základě výše zmíněného popisu jsem vytýčil cíl této diplomové práce, kterým je analýza právní ochrany tvůrčích činností v oblasti průmyslového vlastnictví a institutů s těmito činnostmi souvisejících. Kvůli obsáhlosti tématu a limitaci, jež je kladena na rozsah diplomových prací, nelze poskytnout detailnější pohled na danou problematiku. Avšak jako takový může tento text sloužit jako příručka poskytující sice základní, ale dostatečně komplexní přehled o daném tématu.

---

⁷ Komplexní úprava byla učiněna zákonem č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví, který našel předobraz ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES

1. Práva k nehmotným statkům a jejich systematika

„Prvotním cílem duševního vlastnictví je uznání morální a ekonomické hodnoty duševní tvůrčí činnosti v kulturním, společenském a ekonomickém vývoji národů.“⁸

Česká republika náleží do oblasti práva kontinentálního⁹; je proto možné právo rozdělovat na dva velké subsystemy. Na právo veřejné a na právo soukromé.¹⁰ Ale tímto systematické rozdělení kontinentálního práva zdaleka nekončí. Dále se dva zmíněné subsystemy dělí na jednotlivé právní odvětví a v rámci nich existují dále stratifikované skupiny.

Pro oddělení vztahu resp. práva veřejného nebo soukromého existovalo v historii několik teorií. Dnes je všeobecně nejvíce přijímána organická teorie (někdy také nazývána teorie subjektů), která vytváří hraniční určovatel podle toho, z jakého titulu se jednotliví účastníci právního vztahu v tomto vztahu ocitají. Jestliže *„se alespoň 1 subjekt právního vztahu stal subjektem z důvodu výkonu funkce veřejného svazu (státu, obce nebo jiné právnické osoby veřejného charakteru), anebo z důvodu výkonu funkce ve veřejném svazu, potom se jedná o právo veřejné a vztah veřejnoprávní.“¹¹* Ostatní vztahy jsou *a contrario* soukromoprávní.

Některé normové soubory typicky poskládané do jednotlivých předpisů jsou však svým charakterem poněkud smíšené. Mluví se o hybridních nebo komplexních souborech právních norem, typických tím, že obsahují jak oblast soukromoprávní, tak veřejnoprávní.¹²

---

⁸ Arpad Bogsch, generální ředitel WIPO, červen 1994

⁹ Gerloch, A., Teorie práva, 5., upr. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 104

¹⁰ Eliáš, K.; Bejček, J.; Hajn, P. a kol. Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo, Praha: Beck, 2007, str. 7

¹¹ Knappová, M.; Švestka, J.; Dvořák, J. a kol.; Občanské právo hmotné. 1 , 4., aktualiz. a dopl. vyd., Praha: ASPI Publishing, 2005, str. 40

¹² Tamtéž , str. 45

Veřejné právo se skládá z následujících právních odvětví: ústavního práva, správního práva, finančního práva a většinou se přiřazuje ještě právo trestní, které však má v mnohém povahu odvětví *sui generis*.

Soukromé právo se dělí na obecné právo občanské a dále na další odvětví, kde se zařazuje: obchodní právo, pracovní právo, rodinné právo, mezinárodní právo soukromé a konečně právo duševního vlastnictví.

Právě duševní právo je pro tuto práci nejdůležitější oblastí, neboť je nadmnožinou pro průmyslové vlastnictví, potažmo pro právo k výsledkům tvůrčí činnosti, postrádající individuální povahu, které je předmětem této práce.

Definice duševního vlastnictví není nikde v pozitivním právu obsažena, je tedy třeba vycházet z nauky, která ho nejčastěji definuje jako „*panství nad ideálními (nehmotnými) majetkovými hodnotami (nehmotný majetek), které nejsou věcmi v dnešním právním smyslu.*“¹³ V této definici je obsažen jeden ze základních termínů užívaných v právu duševního vlastnictví. Je jím nehmotná majetková hodnota, jinde v literatuře označována také jako nehmotný statek, definována jako „...*právní statek, který je vytvářen konkrétním duševním obsahem, jehož objektivní výraz je způsobilý být předmětem společenských vztahů, aniž by bylo nutné jeho ztělesnění v hmotné podobě.*“¹⁴ Z tohoto vyplývá, že předmětem práv duševního vlastnictví je něco, co postrádá hmotný substrát; ačkoliv je možné v drtivé většině případů vtělit nebo vyobrazit tento nehmotný statek do nějakého hmotném nosiče, zůstává jeho podstata nehmotná, vnímatelná pouze smyslovým, nikoliv hmatovým vnímáním. Dal byl se charakterizovat těmito vlastnostmi: je duševní povahy, může být využíván neomezeným počtem subjektů, aniž by byl opotřebován; převod práv k nehmotnému statku musí podléhat zvláštnímu režimu.¹⁵

Samotné právo duševního vlastnictví neboli právo k nehmotným statkům se vnitřně dále stratifikuje na jednotlivé části. Samotná úprava vznikala poněkud roztržtěně, a proto je upravována jak na vnitrostátní úrovni, tak na mezinárodní úrovni v jednotlivých dokumentech a netvoří nějakou ucelenou

---

¹³ Hendrych, D., Právníký slovník, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 201

¹⁴ Knap, K., Práva k nehmotným statkům, Praha: Codex, 1994, str. 11

¹⁵ Tamtéž, str. 12

platformu na principu zákoníku. Všeobecně je přijímána koncepce, kdy se dá právo k nehmotným statkům rozdělit do čtyř skupin:¹⁶

1. všeobecná práva osobnostní
2. práva k výsledkům tvůrčí činnosti
3. práva k výsledkům netvůrčí činnosti
4. práva na označení

Na základě této kategorizace lze upořádat jednotlivé předměty práv k nehmotným statkům do následujícího systému:¹⁷

1. Všeobecná práva osobnostní
2. Práva k nehmotným statkům v oblasti kultury
  - a. Práva k individuálním výsledkům tvůrčí činnosti
    - i. Právo autorské
    - ii. Práva výkonného umělce
  - b. Práva k výkonům netvůrčí povahy
3. Práva průmyslová
  - a. Práva k výsledkům tvůrčí činnosti neindividuální povahy
    - i. Patentové právo
    - ii. Práva k užitným vzorům
    - iii. Práva k průmyslovým vzorům
    - iv. Jiná práva k výsledkům tvůrčí činnosti
  - b. Práva na označení
    - i. Právo k ochranné známce
    - ii. Právo k obchodnímu názvu
    - iii. Právo na označení původu výrobku
    - iv. Jiná práva na označení

Jistě si zaslouží pozornost také samotný pojem duševní a průmyslové vlastnictví. Současná právní úprava chápe vlastnictví pouze jako vlastnické právo k hmotným předmětům¹⁸, tedy k věcem a bytům či nebytovým prostorům. Avšak ustálená spojení duševní vlastnictví, průmyslové vlastnictví respektive

---

¹⁶ Takto např. Knappová, M.; Švestka, J.; Dvořák, J.; a kol. Občanské právo hmotné. 1 , 4., aktualiz. a dopl. vyd., Praha: ASPI Publishing, 2005, str. 54

¹⁷ Knap, K., Práva k nehmotným statkům, Praha: Codex, 1994, str. 22

¹⁸ Knappová, M.; Švestka, J.; Dvořák, J.; a kol. Občanské právo hmotné. 1 , 4., aktualiz. a dopl. vyd., Praha: ASPI Publishing, 2005, str. 265

právo duševního vlastnictví a právo průmyslového vlastnictví se natolik vžilo do podvědomí jak odborné, tak laické veřejnosti, a to jak na úrovni vnitrostátní, tak na úrovni mezinárodní.¹⁹ Ačkoliv fakt, že práva k nehmotným statkům nejsou spojena s hmotnými předměty a naopak, jejich imanentním prvkem je statek nehmotný, nečiní označování „vlastnictví“ v tomto smyslu žádné problémy, a i v této práci se bude vyskytovat.²⁰

---

¹⁹ V mezinárodním kontextu je anglický pojem Intellectual property a Industrial property ustáleným pojmem.

²⁰ Ačkoliv autoři některých odborných publikací kritizují spojení duševní vlastnictví v tomto smyslu. Takto např. Knappová, M.; Švestka, J.; Dvořák, J.; a kol. Občanské právo hmotné. 1, 4., aktualiz. a dopl. vyd., Praha: ASPI Publishing, 2005, str. 266

2. Pojem průmyslového vlastnictví a jeho předmět

Stejně jako definici duševního vlastnictví, tak i vymezení průmyslového vlastnictví je třeba čerpat z jiných zdrojů, než z českých právních předpisů.²¹ (Nadějí pro legální definici průmyslového vlastnictví měl být zákon č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví). Bohužel ani tento ji neobsahuje a omezuje se pouze na strohé konstatování v poznámce č. 2 pod čarou, že se vymáhají práva z průmyslového vlastnictví podle zvláštních zákonů.) I když tímto tvrzením, nesmíme zavrhnout český právní řád jako celek, neboť nám článek 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.²² (dále jen „Ústava ČR“) nabízí možnost využít mezinárodních smluv, které byly vyhlášeny a k jejichž ratifikaci dal souhlas Parlament ČR. Již v mezinárodní úmluvě sjednané v roce 1883, Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Pařížská úmluva“ nebo „PÚU“), nalezneme v revidované podobě z roku 1967 vymezení průmyslového vlastnictví. Článek 1. odst. 2 jej definuje takto: *„Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže.“*²³ Ačkoliv nejde o definici, ale o vypočtení jednotlivých předmětů, které spadají do průmyslového vlastnictví, je toto vymezení velmi cenné.

Kdybychom pátrali po ryze českém vymezení průmyslového vlastnictví, bylo by třeba obrátit se na nauku.

Pro ucelený výklad je nutné definovat také pojem právo průmyslového vlastnictví, které je možné rozdělit do dvou kategorií, jednak na objektivní právo a potom na právo subjektivní. Přičemž objektivním právem označujeme

²¹ Koblihová, R., Úvaha k pojmu obchodní firma z hlediska zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, *Průmyslové vlastnictví*, 2/2010, str. 4

²² „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.,,

²³ zákon č. 64/1975 sb.,

souhrn právních norem, které upravují společenské vztahy vznikající z činností fyzických a právnických osob jejímž výsledkem jsou imateriální (nehmotné) předměty průmyslového vlastnictví a společenské vztahy vznikající v souvislosti s těmito předměty²⁴. Subjektivním právem potom jsou jednotlivá oprávnění určitých fyzických osob a právnických osob, vztahující se k jednotlivým předmětům průmyslového vlastnictví.²⁵

Co se týče zařazení práva průmyslového vlastnictví a práva duševního vlastnictví obecně do systematiky právního řádu, je nutné říci, že se jedná o právo soukromé s veřejnoprávními prvky.²⁶ Soukromoprávní základ lze dostatečně jasně spatřovat při ochraně zájmů vlastníka nebo při smluvní úpravě převodu předmětů průmyslového vlastnictví v podobě licenčních smluv. Taktéž není bez zajímavosti, že zvláštní zákony samotné odkazují na občanský zákoník jako na podpůrnou (subsidiární) normu.²⁷ Aspekty práva veřejného se projevují zejména v podmínkách vzniku, doby trvání a zániku práv z průmyslového vlastnictví, stejně jako ve správním řízení, upravující registraci do veřejných rejstříků. Zde jako subsidiární předpis je používán správní řád²⁸.

Předmětem právních vztahů jak je vypočítává § 118 OZ jsou: 1) věci, 2) byty a nebytové prostory, 3) práva, pokud to jejich povaha připouští a 4) jiné majetkové hodnoty, pokud to jejich povaha připouští. A právě poslední kategorie je důležitá pro právo průmyslového vlastnictví, neboť výsledky tvůrčí činnosti spadají do kategorie jiných majetkových hodnot.

Předmětem, který chrání zvláštní zákony, jsou vynálezy, užité vzory, topografie polovodičových výrobků, průmyslové vzory, ochranné známky, biotechnologické vynálezy, odrůdy rostlin, označení původu a zeměpisná označení.²⁹ Vedle však stojí ještě předměty, které buď nejsou zákonem upraveny vůbec jako je know-how, goodwill, anebo jsou chráněny obecným předpisem, jímž je např. obchodní zákoník, jako je obchodní název.³⁰ Je třeba podotknout, že imanentní předpoklad pro vznik práv z průmyslového vlastnictví je jednak

---

²⁴ Slovácová, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. Lexis Nexis, 2006, str. 14

²⁵ Tamtéž, str. 18

²⁶ Tamtéž, str. 14

²⁷ např. § 16 z. č. 527/1990

²⁸ např. § 63 z. č. 527/1990

²⁹ Knap, K., Práva k nehmotným statkům, Praha: Codex, 1994, str. 24

³⁰ Slovácová, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. Lexis Nexis, 2006, str. 13

zakotvení v právních předpisech, a potom nutnost zápisu do veřejného rejstříku. Jenže co v případě, kdy se předměty průmyslového vlastnictví do žádného takového rejstříku nezapisují a žádný zákon se jim nevěnuje, jako je to např. v případě know-how? Je vůbec možné mluvit zde o předmětu průmyslového vlastnictví? Někteří autoři se staví k této problematice negativně.³¹ Jiní však uvádějí, že předmětem průmyslového vlastnictví jsou „jakékoliv objektivně vyjádřitelné imateriální (nehmotné) předměty a na jejich způsobilost být předmětem občanskoprávních vztahů nemá vliv skutečnost, zda jsou či nejsou chráněny zvláštními zákony“.³² Předmětem této práce je zmapování ochrany tvůrčích činností spadajících pod průmyslové vlastnictví, proto se nebude zabývat problematikou, která není upravena předpisy vnitrostátního práva, byť podle názoru autora této práce spadají do oblasti průmyslového vlastnictví.

---

³¹ Malý J., *Obchod nehmotnými statky*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, str. 65

³² Koblíhová, R., *Úvaha k pojmu obchodní firma z hlediska zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, Průmyslové vlastnictví*, 2/2010, str. 44

3. Prameny práva průmyslového vlastnictví

Prameny práva k nehmotným statkům jsou právní normy, které upravují společenské vztahy tvořící předmět práva k nehmotným statkům.³³ V oblasti kontinentálního práva, do kterého spadá Česká Republika jde výhradně o prameny výlučně psaného práva, přestože soudní judikatura je v mnoha případech velmi užitečná. Soustava právních pramenů tvoří hierarchii, ve které se jednotlivé stupně doplňují a jsou ve vzájemném vztahu. Nehmotné vlastnictví je zmiňováno již na té nejvyšší vnitrostátní úrovni, tedy v ústavním pořádku (viz. dále), úprava následuje samozřejmě v nejtýpčtějších prameni kontinentálního práva tedy v zákoně, proniká však i do podzákoných norem. Velká část nynější úpravy v oblasti nehmotných statků má kořeny v mezinárodní úpravě, neboť již od konce 19. století probíhaly pokusy o unifikaci předpisů upravujících nehmotné statky.

3.1. Mezinárodní úprava

Průmyslové vlastnictví je předurčeno k tomu, aby teritoriální ochrana vnitrostátním právem nebyla dostatečná. Příčinou je hospodářský význam průmyslového vlastnictví, který daleko přesahuje hranice jednoho státu. Příčinou je odlišný charakter nehmotného statku, který je opakovaně využitelný bez toho, aniž by se opotřeboval, tedy nedochází k jednorázovému zužitkování a je tedy možné jej najednou užívat na mnoha místech bez ohledu na hranice státu. Dalo by se bez přikrášlování tvrdit, že průmyslové vlastnictví mnohdy nabývá celosvětového významu.

Proto už od 19. století existovaly snahy překročit vnitrostátní rozměr právní úpravy a povýšit ochranu na úroveň mezinárodní. Je však třeba poznamenat, že mezinárodní spolupráce, která se děje na platformě mezinárodních smluv není bezchybná. Největším úskalím je fakt, že přistoupení k mezinárodní smlouvě je aktem státní svrchovanosti a proto je velmi složité donutit stát k takovému přistoupení a k ratifikaci smlouvy, ke které přistoupit

---

³³ Gerloch, A., Teorie práva, 5., upr. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 69

nechce. Proto je třeba pečlivě sledovat, který stát je participantem jednotlivých smluv a který ne. Praxe je však ještě složitější neboť některé státy, přestože k mezinárodní smlouvě přistoupily a ratifikovaly ji, neučinili transpozici prostřednictvím vnitrostátní normotvorby. Takto například USA sice přistoupily k dohodě TRIPS ale prováděcí legislativa chybí.³⁴ Následuje několik případů velmi důležitých mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví; jde však pouze o úzký výběr s velkého množství mezinárodních smluv, které mají nejužší vztah k předmětu této práce.

3.1.1. Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví

Tato smlouva uzavřená již 20. dubna roku 1883 byla později několikrát revidována (naposledy ve Stockholmu v roce 1967) byla první smlouvou, která se týkala průmyslového vlastnictví (dále v této práci také jen PÚU. Do českého právního řádu byla zakomponována vyhláškou č. 64/1975 Sb. Jak už bylo zmíněno výše, ve své podobě z roku 1967 dokonce poskytuje výčet předmětů průmyslového vlastnictví a na tyto všechny předměty se také vztahuje, proto je smlouvou všeobecnou.

Na základě ní byla vytvořena Unie na ochranu průmyslového vlastnictví (dále také jen „Unie“)³⁵, jež sdružuje všechny státy, které ratifikovaly PÚU. Dále úmluva zakotvuje některé přelomové principy, které jsou základem pro právo průmyslového vlastnictví dodnes. Mezi ně patří:

Princip národního zacházení, který poskytuje osobě z členského státu Unie v jiném členském státě stejné zacházení jako vlastnímu státnímu příslušníkovi.³⁶

Princip unijní priority, který zakotvuje lhůtu, kterou může osoba z členského státu využít k přihlášení patentu, užitého vzoru nebo průmyslového vzoru k ochraně v jiném státě na přihlášku v jiném státě se bude hledět jako na podanou v den původního podání první přihlášky.³⁷ O tomto institutu viz. Dále.

---

³⁴ Jakl, L., Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice, 2.vydání, Praha, ÚPV 2003, str. 147

³⁶ čl. 2 PÚU

³⁷ čl. 4 PÚU

Princip teritoriality. PÚU není natolik pokrokovou smlouvou, že by byla stanovena nějaká podoba světového patentu. Naopak je potřeba podávat národní přihlášky ve všech členských státech, ve kterých chce vynálezce chránit své technické řešení.³⁸

3.1.2. Smlouva o patentové spolupráci

Originálním názvem Patent cooperation treaty (dále také jen „PCT“) byla uzavřena v roce 1970 a jejím hlavním cíle bylo alespoň částečně překonat problém principu teritoriality, zmíněném výše. Nevytváří sice žádný světový nebo regionální patent, ale výrazně zjednodušuje proces při přihlašování technického řešení do více zemí najednou. O úpravě PCT podrobněji viz. dále.

3.1.3. Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví

Přijatá 14. července 1967 ve Stockholmu je zakládající smlouvou pro Světovou organizaci duševního vlastnictví (dále také „WIPO“), jejímž sídlem je Ženeva a která je od roku 1974 součástí OSN. WIPO je dodnes hlavní organizací na poli ochrany duševního vlastnictví.³⁹ Hlavním orgánem je Mezinárodní úřad duševního vlastnictví, který mj. vede rejstřík mezinárodních přihlášek v oblasti patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek.

3.1.4. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

Je další z nejvýznamnějších smluv v této právní oblasti a upravuje většinu předmětů tvořících právo duševního vlastnictví. Tato smlouva se od ostatních odlišuje svým charakterem, neboť se věnuje zejména uplatněním práv duševního vlastnictví v obchodním styku, kdežto ostatní smlouvy upravují spíše podmínky ochrany.⁴⁰ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „TRIPS“) je součástí dohod tvořící systém WTO, proto

---

³⁸ Týč, V.: Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě, Linde, Praha 1997 str. 17.

³⁹ Dobřichovský, Tomáš, moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO, Praha: Linde, 2004, str. 23

⁴⁰ Tamtéž, str. 29

každý člen WTO je zároveň signatář této dohody. Nicméně je třeba poznamenat, že TRIPS je smlouvou, jejíž ustanovení postrádají v drtivé většině charakter self-executing, tedy pro jejich aplikovatelnost je potřeba provedení pomocí vnitrostátní normotvorby.

3.2. Česká právní úprava

3.2.1. Ústavní rovina

Nejvyšší článek v hierarchii vnitrostátních právních norem zastává ústavní rovina. Tvoří zastřešení a zároveň rámec pro ostatní normotvorbu, která musí být v souladu s ústavní rovinou a zároveň z ní musí vycházet. Ústava ČR v čl. 3 a opakovaně v čl. 112 říká⁴¹, že součástí ústavního pořádku ČR je také úst. zák. č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Listina ve svém článku 34 odstavci 1 zakotvuje ochranu duševního vlastnictví: *„Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem“*. Tímto je vytvořena ústavní ochrana, které se však nelze dovolat přímo, neboť díky Listině hovoří o ochraně zákonem, je tedy třeba, aby se zákonodárce vyrovnal s povinnostmi realizovat ochranu duševnímu vlastnictví v zákonné rovině.

3.2.2. Zákonná rovina

Jak byl zmíněno v předchozím odstavci, Listina uděluje zákonodárci povinnost vypořádat se s detaily ochrany duševního vlastnictví v zákonné rovině aby tak naplnil ústavní právo na ochranu duševní tvůrčí činnosti. Ten požadavek vyslyšel a vydal řadu zákonů, které konkretizují zmíněný článek Listiny. Zákony zabývající se průmyslovým vlastnictvím je možné rozdělit do tří skupin. Jednak na zákony, jejichž obsahem jsou jednotlivé předměty průmyslového vlastnictví. Poté na ty, jež se zabývají průmyslovým vlastnictvím obecně. a také na zákony, jejichž hlavním předmětem je sice jiná materie, ale zároveň se v určitých aspektech velmi významně dotýkají práva průmyslového vlastnictví. Následuje výčet jednotlivých zákonů v pořadí naznačených skupin a jejich krátká

---

⁴¹ „Čl. 3 Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod., Čl. 112 odst. 1 Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod,...“

charakteristika včetně stručného shrnutí problematiky jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví, jež nejsou hlavním předmětem této práce.

- **Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích**
- **Zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech**
- **Zákon č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů**
- **Zákon č. 529/1991 Sb. o ochraně topografií polovodičových výrobků**
- **Zákon č. 206/2000 Sb. o ochraně biotechnologických vynálezů**
- **Zákon č. 408/2000 Sb. o ochraně práv k odrůdám rostlin**
- **Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách**

Protože tato práce je zaměřena na tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového vlastnictví, nezaměřuji se na žádném místě na druhou část a to práva na označení. Proto alespoň krátce se zmíním o nejdůležitějších oblastech této části a to o ochranných známkách a o označeních původu výrobku.

Ochrannou známkou je označení, jejímž smyslem je odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků a služeb jiné osoby a zároveň je takovéto označení možno graficky znázornit.⁴² Tímto způsobem zákon o ochranných známkách tyto sice nedefinuje, ale používá výčet znaků, které je třeba splnit, aby bylo lze mluvit o ochranné známce. Kromě dvou zmíněných v první větě je nutné ještě doplnit požadavek zapsání v rejstříku ochranných známek.⁴³ Jde tedy o označení výrobce (resp. výrobku nebo služby), jehož hlavní funkcí je funkce rozlišovací (angl. distinctiveness).

Na problematiku ochranných známek je třeba dívat se také v mezinárodním a evropském kontextu, neboť na území ČR jsou chráněny nejen ochranné známky, které jsou zapsány v rejstříku vedeném Českým úřadem průmyslového vlastnictví, ale také známky, které jsou zapsány v rejstříku

---

⁴² viz. z. č. 441/2003 Sb. O ochranných známkách, § 1

⁴³ viz. z. č. 441/2003 Sb. O ochranných známkách, § 2, písm. a)

Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví sídlícího v Ženevě (na základě mezinárodní přihlášky ve smyslu Madridské dohody⁴⁴) a také ochranné známky Společenství zapsané v rejstříku vedeném Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu sídlícím v Alicante⁴⁵. Nicméně tímto výčet nekončí, neboť registrace v rejstříku je sice obecnou podmínkou, ale Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví⁴⁶ v článku 6bis poskytuje ochranu zvláštní kategorii tzv. všeobecně známým ochranným známkám, které tedy nemusí být registrovány ani v jednom z výše zmíněných rejstříků.

S oblastí ochranných známek, popřípadě s oblastí obchodního názvu (firmy) jsou spojeny dva zákony. Prvním je **z. č. 60/2000 Sb. o ochraně olympijských symbolik**, který vychází z čl. 6 ter Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a jehož předmětem je ochrana olympijských symbolů. Druhým potom **z. č. 126/1992 Sb. o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži**, který chrání znaky charakteristické pro tuto organizaci.

- **Zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu a zeměpisných označení**

Jehož předmětem jsou dva termíny a to označení původu jako „*název oblasti, určitého místa nebo země používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory*“⁴⁷ a zeměpisné označení, které je definováno jako „*název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti*“.⁴⁸

---

⁴⁴ viz. Vyhláška ministra zahraničních věcí 65/1975 Sb. o Madridské dohodě o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek

⁴⁵ Nařízení Rady Evropských společenství č. 40/94 z 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství

⁴⁶ viz. Vyhláška ministra zahraničních věcí 64/1975 Sb. o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883

⁴⁷ z. č. 452/2001 Sb., § 2, písm. a)

⁴⁸ z. č. 452/2001 Sb., § 2, písm. b)

- **Zákon č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin**
- **Zákon č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví**
- **Zákon č. 417/2004 Sb. o patentových zástupcích**
- **Zákon č. 14/1993 Sb. o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví**

Zákony týkající se průmyslového vlastnictví

Jedním ze základních předpisů soukromého práva je **zákon č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník** (dále jen „Občanský zákoník“ nebo také „OZ“), je tedy nasnadě, že se bude aplikovat také v oblasti práva průmyslového vlastnictví jako soukromoprávního oboru. Jeho role bude podpůrná. Tedy v oblastech, kde zvláštní zákony nebudou mít vlastní úpravu, bude třeba čerpat z Občanského zákoníku. Jedním z nejvýznamnějších oblastí, která není upravena zvláštními zákony je problematika zástavního práva upravena v §§ 152 – 164 OZ.

Dalším významným soukromoprávním předpisem ovlivňujícím průmyslové vlastnictví je **zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník** (Dále jen „Obchodní zákoník“ nebo „ObZ“). Zde je nutno problematiku rozdělit do dvou oblastí. Důvodem je, že obchodní zákoník lze jednak použít jako subsidiární předpis ke zvláštním zákonům (podobně tedy jako OZ) a jednak upravuje jeden z předmětů samotného práva průmyslového vlastnictví – obchodní firmu v §§ 8 – 12. Významná je pasáž o nekalé soutěži v §§ 41 - 53, která bezprostředně dotýká průmyslového vlastnictví. Hlavně však úprava licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví zakotvená v §§ 508 – 515.

V předchozích kapitolách již padlo, že právo průmyslového vlastnictví obsahuje také veřejnoprávní prvky. Ačkoliv zvláštní zákony většinou samy

upravují správní řízení, je třeba takovéto řízení zaštitovat obecným předpisem, který se bude aplikovat v případě, kdy úprava bude obsahovat mezery a nebo nebude některou problematiku upravovat vůbec. Samozřejmě takovýmto obecným zákonem ve správním řízení je **z. č. 500/2004 Sb. Správní řád** (dále jen „Správní řád“ nebo také „SŘ“)⁴⁹.

Správní řízení je obvykle poplatným řízením a je tedy třeba reflektovat **zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích**, který v části V. položka 88 n. zakotvuje poplatky ve správním řízení týkající se odrůd rostlin a dále v části XI. Položka 126 n. zachycuje poplatky vybírané na základě správního řízení u Úřadu průmyslového vlastnictví.

Veřejnoprávní aspekt lze nalézt také v ochraně **zákonem č. 634/1992 o ochraně spotřebitele** zejména v § 5 a § 8a tohoto zákona, které ukládají povinnosti pro podnikatelské subjekty.

Ačkoliv se správněprávní a o to více trestněprávní sankcionování používá jako ultima ratio, tedy až jako poslední možnost, je třeba hrozbu popřípadě samotnou aplikaci této sankce v některých případech používat. Proto není překvapivé, že v oblasti průmyslového vlastnictví může být aplikovatelný jak **z. č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník** (Dále jen „Trestní zákoník“ nebo také „TZ“), tak **z. č. 200/1990 Sb. O přestupcích**.

Nový trestní zákoník z roku 2009 se věnuje duševnímu vlastnictví v hlavě VI. Hospodářské trestné činy, kdy nazývá Díl IV. Této hlavy jako Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Zde jsou obsaženy následující trestné činy:

§ 268 Porušení práv k ochranné známce a jiným označením

§ 269 Porušení chráněných průmyslových práv

§ 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

§ 271 Padělání a napodobení díla výtvarného umění

---

⁴⁹ Na nějž zvláštní zákony někdy i speciálně odkazují. Např. VZN § 63 odst. 1

Taktéž Díl III. Výše zmíněné hlavy trestního zákoníku obsahuje jednu skutkovou podstatu, která je mimořádně významná pro oblast průmyslového vlastnictví. Je obsažena v § 248 a nazývá se Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže.

Přestupkový zákon věnuje průmyslovému vlastnictví jeden § s číslem 33, který nazývá Přestupky na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě.

3.2.3. Podzákonná rovina

Ačkoliv těžiště vnitrostátní právní úpravy jak nehmotných statků, tak všech ostatních právních oborů leží v rovině zákonné, tuto je třeba podporovat ještě rovinu podzákonnou, která plní funkci zejména konkretizační. Důležitá je také tím, že je schopna mnohem dynamičtěji reagovat na potřeby a změny ve společnosti, neboť proces přijímání podzákonných norem je nesrovnatelně jednodušší oproti vyšším právním předpisům.

Normotvornou funkci v podzákonné rovině plní jak vláda, tak ministerstva a také jednotlivé správní úřady, v oblasti průmyslového vlastnictví je nejdůležitější činnost Úřadu průmyslového vlastnictví.

Těžiště podzákonné normotvorby v oblasti průmyslového vlastnictví tvoří tyto vyhlášky:

- Vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů,
- Vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 21/2002 ze dne 21. prosince 2001, kterou se mění vyhláška Federálního úřadu pro vynálezy č. 550/1990 Sb.
- Vyhláška Úřadu průmyslového vlastnictví č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 243 ze dne 31.5.2002
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby

3.3. Evropská úprava

Od 1. května roku 2004 je Česká republika součástí Evropské Unie a proto je třeba výklad o pramenech práva rozšířit o kategorii evropských právních norem. V této práci bude zcela pominut teoretický základ o struktuře a hierarchii komunitárních norem a budou pouze zmíněny relevantní prameny z *acquis communautaire*, které ovlivňují právo k nehmotným statkům.

Je třeba poznamenat, že oblast průmyslového vlastnictví není rozhodně postižena v *acquis* komplexně a pouze některé části resp. předměty průmyslového vlastnictví se dočkaly komunitárního zájmu. Ostatní předměty, a je už na tomto místě třeba zmínit, že jde především o oblast patentů resp. vynálezů, na svou komunitární úpravu teprve čekají (i když práce na patentu Evropského společenství již mnoho let probíhají.⁵⁰)

Pokrok v oblasti tvůrčích činností v rámci průmyslového vlastnictví naopak zaznamenala úprava průmyslových vzorů, která jednak šla cestou harmonizace právní úpravy v jednotlivých členských státech prostřednictvím **směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 98/71/ES**, ale zároveň pokročila ještě dále, když vytvořila jednotný systém ochrany průmyslových vzorů Společenství, které jsou zapisovány u jediného Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (dále také jen „OHIM“), který sídlí v Alicante. V souvislosti s průmyslovým vzorem společenství bylo přijato **nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových)⁵¹ vzorech Společenství**.

Dalším z významných úprav se uskutečnila na základě **nařízení Rady (EHS) č. 1768/92 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky** a **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin**, která mění podmínky ochrany pro patenty, jejichž předmětem jsou léčiva.

Další problematikou, kterou evropské právo upravilo, byly biotechnologické vynálezy a to **směrnici Evropského parlamentu a Rady**

---

⁵⁰ Avšak v krátkodobém hledisku se pravděpodobně nedočkáme výraznějších posunů v této oblasti – takto např. Slovácová Z., Aktuální změny komunitárního práva v oblasti průmyslového vlastnictví a jejich reflexe v českém právním řádu. In: Vzájemné ovlivňování komunitární úpravy a českého a slovenského obchodního práva na pozadí procesu jejich reforem, Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007, str. 256

⁵¹ Je dobré poznamenat, že evropské předpisy nepoužívají v označování vzoru společenství slovo, které by odpovídalo českému „Průmyslový“ a zůstávají pouze u spojení „vzor Společenství“

98/44/ES ze dne 6. července 1998 o právní ochraně biotechnologických vynálezů.

Významnou oblastí, která je upravena evropským právem i když nespadá do kategorie tvůrčích činností je problematika ochranných známek, kdy již v roce 1993 bylo vydáno **Nařízení rady ES č. 40/94 o ochranné známce společenství**, prostřednictvím které je možno získat na základě jediného řízení ochrannou známku, která platí na území celého společenství. Takovéto ochranné známky spravuje taktéž OHIM.

Dále také ochrana zeměpisných označení a označení země původu byla upravena a je nyní součástí *acquis*.⁵²

V neposlední řadě je třeba zmínit **Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES**, o vymáhání práv duševního vlastnictví, jejíž implementací byl náš právní řád obohacen o zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví.

Zato oblast užitných vzorů teprve na své místo na slunci evropského práva teprve čeká, a přípravy jsou teprve na začátku a jsou komplikovány také faktem, že ne všechny státy EU mají ve svém právním řádu problematiku užitných vzorů zachycenu. Evropská komise teprve připravuje návrh směrnice pro sblížení předpisů jednotlivých členských států.

---

⁵² viz. nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin a Nařízení Komise (ES) č. 628/2008, kterým se mění Nařízení Komise (ES) č. 1898/2006

4. Vynálezy a patenty

4.1. Pojem a obsah pojmu

Jak je běžné v oboru práva duševního vlastnictví, legální definici vynálezu bychom hledali marně. Musíme se tedy obrátit na nauku, která jej považuje za: „*kvalitativně nová technická řešení, která svou invenční činností převyšují dosavadní stav techniky*“.⁵³ VZN v § 3 odst. 1 vypočítává podmínky, které musí vynález splňovat a ze které definice vynálezu musí nutně obsahovat:

Novost

Výsledek vynálezecké činnosti

Průmyslová využitelnost

K výše zmíněným třem podmínkám hmotněprávního charakteru je nutno ještě přiřadit čtvrtou, kterou VZN zachycuje v odstavci druhém § 3, a to způsobilost předmětu ochrany⁵⁴. a také je třeba připočítat ještě podmínky procesněprávní, neboť o udělení patentu se vede správní řízení, které musí splňovat patřičné náležitosti.

4.1.1. Novost

Vynález splňuje požadavek novosti, když doposud „*není součástí stavu techniky*“ tedy všeho „*k čemu byl přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelů právo přednosti, umožněn přístup veřejnosti písemně, ústně, využíváním nebo jiným způsobem*“.⁵⁵ (takto § 5 odst. 1 z. č. 527/1990 Sb.) Tuto vlastnost přihlašovaného vynálezu neprokazuje přihlašovatel, nýbrž ji zkoumá úřad, jemuž byla přihláška předložena (v ČR tedy Úřad průmyslového vlastnictví). Technické řešení, které by vyplývalo zřejmým způsobem ze stavu techniky by nebylo lze pokládat za patentovatelný vynález.⁵⁵

⁵³ Slovákova, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 27

⁵⁴ např. Horáček, R. a kol. Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, Str. 17 nebo Eliáš, K.; Bejček, J.; Hajn, P. a kol. Kurs obchodního práva: obecná část, soutěžní právo, Praha: Beck, 2007, str. 541

⁵⁵ Takto např. rozhodnutí ze dne 23. 4. 1997 PV 86-92

Zpřístupnění veřejnosti neznamena, že o vynálezu se dozví určitý počet lidí, nýbrž jde o režim dostupnosti informací.⁵⁶ Musí být dostupné pro neomezený okruh osob. Proto např. není zveřejněnou informací ta, která je přístupná pro všechny pracovníky byt' sebevětšího podniku, neboť takováto informace je stále informací interní, k níž nemá veřejnost přístup. Takováto informace zůstává „neveřejnou“ i za předpokladu, že veřejnosti jsou přístupny i zveřejněné přihlášky patentů, a proto, byt' by patent ještě nebyl vydán, tak přesto by takováto přihláška způsobila nedostatek novosti v přihlášce jiné, obsahující totožné řešení. Nicméně k čemu veřejnost přístup nemá, jsou přihlášky nezveřejněné. Je proto nasnadě, že řešení, jež by bylo totožné s řešením obsaženým v takové přihlášce, by požadavek novosti splňovalo.

4.1.2. Vynálezecká činnost

Je upravena v § 6 VZN tak, že vynález „*je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky*“ což je kategorie, při níž se počítá s tím, že produkt přesahuje rámec běžných profesních schopností kvalifikované osoby s obecným přehledem o stavu techniky (odborníka).⁵⁷ Je patrné, že toto pojetí je stavěno na subjektivním hodnocení vynálezu i když s objektivními prvky. Ačkoliv u odborníka jde o osobu kvalifikovanou, tak jeho vlastnosti zahrnují spíše schopnost reproduktivní než kreativní. Nelze tedy očekávat, že sám bude odborníkem ve více oborech nebo že kreativně bude aplikovat nejnovější poznatky z jiných oborů. Jde o fiktivní osobu, která má průměrnou znalost oboru odpovídající spíše základní literatuře. Dle judikatury je schopen konzultace s jinými odborníky a to napříč spektrem více oborů, je tedy možno odborníka v pojetí § 6, VZN pokládat i za soubor více osob, které jsou ve vzájemném kontaktu a spojují své schopnosti.

Na rozdíl od novosti zde se může jednat také o případ, kdy se vychází ze dvou pramenů informací, ze kterých může vhodnou kombinací vzniknout nová kvalita, pokud takováto nová kvalita bude pro odborníka zřejmá, tak se nebude

---

⁵⁶ např. Horáček, R. a kol Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, Str. 35

⁵⁷ Slovácová, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 31

jednat o vynálezeckou činnost. Toto nelze aplikovat na novost, neboť u této lze vycházet pouze ze jednoho pramene informací.⁵⁸

4.1.3. Průmyslová využitelnost

Aby byl vynález průmyslově využitelný, je nutná možnost jeho opakované realizace. Tuto myšlenku VZN vyjadřuje v § 7, touto proklamací: „*může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství*“ Takováto vlastnost je obvykle zřejmá per se, ale v případech, kdy není, může být přihlašovatel patentu dle § 26 odst. 3 VZN vyzván Úřadem průmyslového vlastnictví k předvedení využitelnosti vynálezu, Úřad v tomto případě vytváří vyvratitelnou domněnku nevyužitelnosti.

Průmyslovou využitelností se nemá namysli jeho užitečnost, taková podmínka by odporovala smyslu zákona. Jde spíše o to, vyloučit nerealizovatelnost vynálezu spočívající například v konstrukční nebo myšlenkové chybě, která odporuje technickým nebo vědeckým poznatkům.⁵⁹

Velmi zajímavým v kontextu využitelnosti je rozhodnutí Úřadu ze dne 21. 5. 1998 PV 3924-91, kterým bylo rozhodnuto, že je-li součástí patentového nároku prvek, který ke dni priority nebyl součástí stavu techniky, nelze předmět přihlášky pokládat za průmyslově využitelný.⁶⁰

4.1.4. Výluky z patentovatelnosti

Některým vynálezům, byť splňují již zmíněná kritéria, neposkytuje VZN ochranu a to buď proto, že udělení patentu pro takové vynálezy by nebylo v souladu se zájmy společnosti, anebo proto, že se právní ochrana řídí jinými předpisy.

Zájem společnosti je chráněn v § 4, písm. a) tím, že patenty se neudělují na „*vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům*“, přičemž však totéž ustanovení je ještě doplněno návodem, jak si

---

⁵⁸ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, Str. 39

⁵⁹ Např. v rozhodnutí ze dne 3. 12. 1998 PV 1036-91 bylo jako průmyslově nevyužitelné zamítnuto přihlášené řešení, které popíralo princip zachování energie, všeobecně známé jako „*perpetum mobile*“

⁶⁰ Rozhodnutí je podloženo faktem, že periodická tabulka prvků, tak jak je známá dnes předpovídá některé prvky, které však doposud nejsou objeveny, ale díky jejich zařazení, se dají jejich vlastnosti předpovídat.

počínat s vynálezem, který by se mohl přičít některému právnímu předpisu, kdy předchozí citovaná věta pokračuje částí za středníkem takto: „ *to nelze vyvodit pouze z toho, že využití vynálezu je zakázáno právním předpisem*“, čímž chtěl zákonodárce říci, že vynálezy, jejichž využití je v rozporu s nynějšími právními předpisy, nelze nechránit pouze pro tento fakt, neboť postupem času se může legislativa změnit a jejich využití se stane právem aprobované, případně i žádoucí.

4.1.5. Způsobnost předmětu ochrany

Protože pozitivní výčet toho, co může být vynálezem, bychom asi těžko vytvořili, VZN činí výčet negativní. Takto § 3 odst. 2 vypočítává případy, kdy se o vynálezy nejedná (příčemž jde o výčet příkladný uvedený slovem zejména):

- a) *objevy, vědecké teorie a matematické metody*. Příčemž objevy byly v minulosti na našem území předmětem průmyslové ochrany. Až do 31. 12. 1990 na našem území platil zákon č. 84/1972 Sb. o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech, který objev definoval v § 9 jako „*stanovení dosud neznámých, objektivně existujících jevů, vlastností nebo zákonitostí materiálního světa dokázané vědeckou metodou.*“ Nicméně tato koncepce se neuplatnila jako mezinárodní standard, a proto byla postupně vytlačena z moderních zákonů zabývajících se průmyslovým vlastnictvím. Spojitost objevů a vědeckých teorií s vynálezem je však patrná, neboť často jsou podkladem a návodem k technickému řešení, které se stane vynálezem. a právě onen chybějící technický aspekt, který je přítomen u vynálezu, ale chybí u objevu, stojí v cestě tomu, aby objevy mohly být patentovatelné⁶¹
- b) *estetické výtvořy*. Nemohou se stát předmětem vynálezu, neboť pro ně existuje zvláštní právní ochrana v podobě průmyslových vzorů viz. zákon č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů

---

⁶¹ Některé fyzikální postupy jsou však svým charakterem technickými řešeními, viz rozhodnutí ze dne 19.5.1998 PV 621-88

- c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů
- d) podávání informací

4.2. Původce vynálezu

Původcem vynálezu je ten, kdo vytvořil vynález vlastní tvůrčí prací (duševní činností). Takováto definice předpokládá, že to může být pouze fyzická osoba, která, jako lidská bytost, je schopna duševní činnosti. Takovou duševní činností vzniká právo na původcovství, které je osobnostní právo, nepřevoditelné na jinou osobu a je třeba ho odlišit od práva k patentu. Projevuje se mj. tím, že původce je uváděn na listinách, týkajících se patentu bez ohledu na to, kdo jej vlastní nebo uplatňuje (tedy na přihlášce patentu a patentové listině).

Práva k patentu mohou být původcem převedeny nebo mohou přejít na jinou osobu. Zde už bez ohledu na to, zdali je tato osoba osobou fyzickou nebo právnickou. Takovýto nástupce je potom vlastníkem práva k patentu. Původce však stále zůstává stejný.

Běžně se stává, že původcem vynálezu není jediná osoba, nýbrž na jeho vytvoření spolupracuje osob více. § 8 odst. 3 je označuje jako spolupůvodce a na patent mají právo v rozsahu, ve kterém se podíleli na jeho vytvoření. Nutno podotknout, že jde o duševní spoluautorství, nejde tedy například o finanční nebo jinou materiální podporu pro skutečného původce vynálezu. I když přihlašovat patent může pouze některý ze spolupůvodců, aniž by o tom ostatní spolupůvodci věděli, je třeba na přihlášku patentu uvést všechny spolupůvodce. Pro případné pozdější majetkové spory lze doporučit uzavření dohody kolektivu spoluautorů, jejímž předmětem bude vymezení jednotlivých podílů spoluautorů vynálezů. Takovouto smlouvu je vhodné uzavřít co nejdříve po vytvoření vynálezu (tedy po době, kdy je jasné, jaký podíl jednotliví spolupůvodci na vytvoření vynálezu měli). Není-li dohoda a spolupůvodci nejsou s to se dohodnout ohledně svých podílů, je třeba se obrátit na soud s žalobou na určení podílů.

Přihlašuje-li patent více spolupůvodců, vzniknou práva k patentu více osobám. Stejně tak při jiné majetkoprávní dispozici s patentem může nastat situace, že práva k patentu náleží více osobám. Takovouto situaci VZN nazývá spolumajitelstvím patentu a je formou podílového vlastnictví, které je upraveno v OZ v §§ 136 – 142. Avšak úprava v OZ je § 16 VZN, jako speciálním předpisem, modifikována. § 16 odst. 2 *„Pokud není spolumajiteli dohodnuto jinak, má právo využívat vynález každý ze spolumajitelů patentu.“* Následně odst. 3 téhož paragrafu říká *„K platnému uzavření licenční smlouvy je třeba, není-li dohodnuto jinak, souhlasu všech spolumajitelů“* a věta pokračuje za středníkem *„každý ze spolumajitelů je oprávněn uplatňovat nároky z porušení práv z patentu samostatně.“* Konečně odstavec 4. paragrafu 16 omezuje převoditelnost podílu jednotlivého spolumajitele. K převodu je nutný souhlas všech ostatních spolumajitelů (což neplatí pouze v případě, že se převádí na jiného spolumajitele) a spolumajitelé mají předkupní právo, které musí využít ve lhůtě jednoho měsíce od písemné nabídky převodu.

4.2.1. Podnikový vynález

„Vytvořil-li původce vynález ke splnění úkolu z pracovního poměru, z členského nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli“⁶², vytvoří tím podnikový vynález. Právo na patent přechází na zaměstnavatele, není-li smlouvou stanoveno jinak (jde o smlouvu nepojmenovanou podle OZ ani podle obchodního zákoníku⁶³, přičemž není kladen požadavek na písemnost takovéto smlouvy). Jde o zákonnou cesii práva na patent.⁶⁴ Právo na původcovství tím však není dotčeno.

Původce má povinnost o skutečnosti, že vytvořil vynález, neprodleně písemně informovat svého zaměstnavatele a předat mu dokumenty týkající se tohoto vynálezu (§ 9 odst. 2 VZN). Poté začíná běžet tříměsíční lhůta, ve které musí zaměstnavatel uplatnit právo na tento vynález vůči původci. Oba dva přitom během této lhůty musí o vynálezu zachovávat mlčenlivost vůči třetím osobám (§ 9 odst. 3 VZN).

---

⁶² VZN, § 9 odst. 1

⁶³ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 128

⁶⁴ Pítra, V., Ochrana průmyslového vlastnictví, Praha: SEVT, 1992, str. 22

Když zaměstnavatel svého práva, popsaného v předchozím odstavci, využije, má původce nárok na přiměřenou odměnu. Tato odměna se derivuje z několika parametrů, které uvádí § 9 odst. 4 VZN:

- technický a hospodářský význam vynálezu
- přínos dosažený jeho možným
- materiálový podíl zaměstnavatele na vytvoření vynálezu
- rozsah pracovních úkolů původce

I přesto, že tyto parametry jsou zákonem vypočteny, přiměřenost odměny je občas těžké spravedlivě určit.

Takováto odměna nemusí být hned po vytvoření zcela zřejmá, proto zákon koriguje pozdější nepoměr mezi odměnou a přínosem, který vynález pro zaměstnavatele měl, tím, že dojde k dodatečnému vypořádání. Této povinnosti (ani jiných výše zmíněných) se zaměstnavatel nezbaví tím, že se zaměstnaným původcem vynálezu ukončí právní poměr.

4.3. Účinky patentu

Z patentu vznikají jeho majiteli absolutní subjektivní práva, které působí erga omnes a jeho obsah je shrnut do pojmu účinky patentu. Účinkem patentu se rozumí právo předmět vynálezu využívat, svolit s využíváním někým jiným (nejčastěji na základě licenční nebo obdobné smlouvy) nebo toto právo převést na jinou osobu, ale také právo vyloučit třetí osoby z užívání patentu⁶⁵ (jako negativní složka účinku patentu).⁶⁶

Třetí osoby se musí zdržet zásahu do práv majitele patentu za předpokladu, že tento jim k tomu nedal svolení. Tato vlastnost je samotnou podstatou patentového práva (a práva duševního vlastnictví obecně), neboť umožňuje profitovat z duševní činnosti. Bez této ochrany by vynález (popřípadě jiný předmět duševního vlastnictví) mohl používat kdokoli a původce (jiný majitel patentu) by ztrácel své výsadní postavení. Veřejné rejstříky by navíc byly neocenitelným zdrojem nových řešení, která by díky nim byla šířena takto snadnou cestou. Nastala by situace, že vývoj nových technologií by přestal být finančně výhodným, a proto by ustal (minimálně se mohutně zmenšil).

⁶⁵ Pítra, V., Ochrana průmyslového vlastnictví, Praha: SEVT, 1992, str. 25

⁶⁶ VZN § 11 odst. 1

Na druhou stranu je třeba zmínit, že absolutní právo vylučující třetí osoby z možnosti využití předmětu duševního vlastnictví je předmětem kritiky ze strany odpůrců práva duševního práva. Jejich častým argumentem je tvrzení zneužívání práva duševního vlastnictví vyspělými a bohatými státy vůči státům rozvojovým, které vede k nevyváženému vztahu těchto skupin států.⁶⁷ Rozvojové státy musí platit za využívání patentovaných technologií a tyto finanční prostředky chybí v jiných oblastech rozvojového hospodářství a potom nemají finanční zdroje pro svůj skutečný rozvoj. Přičemž peníze z takových licencí nejdou do rukou vynálezců, kteří se podílejí na zvyšování úrovně techniky, ale rozdělují se mezi nadnárodní korporace často vlastněné úzkým okruhem osob, které s duševní činností a tedy zvyšováním úrovně techniky nemají nic společného.⁶⁸

„Účinky patentu nastávají ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví“⁶⁹, přičemž je patrné (jak bude rozvedeno později), že tato chvíle se neshoduje s momentem, kdy je veřejnost obeznámena s vynálezem, neboť ještě před oznámením o udělení patentu probíhá řízení, které začíná přihláškou, jež je později zveřejněna. Tímto zveřejněním přihlášky proces udělování patentu zdaleka nekončí a mnohdy trvá několik let, než je patent udělen. Bylo by tristní, kdyby v této době nebyl vynález

---

⁶⁷ V oblasti autorskoprávní ochrany tato vede k nespravedlivému zabránění přístupu k informacím a vzdělání, kdy ochrana autorských děl je příčinou, že vzdělání v chudších zemích je touto ochranou nedostupné pro širší okruh lidí a tím si vyspělejší státy mj. uchovávají monopol v oblasti know-how.

⁶⁸ Nejvíce spekulovanou oblastí patentového práva je v tomto směru ochrana léčiv. Složky jednotlivých léků a jejich výrobní proces je relativně levnou záležitostí, přesto je dostupnost byť banálních léků v některých částech světa velmi špatná a denně umírají stovky lidí na triviální choroby, které lze snadně vyléčit. Co je toho příčinou? Kritikové upozorňují na to, že léčiva jsou kvůli patentové ochraně extrémně drahá a tedy pro chudší státy nedostupná. Nicméně toto je logický důsledek velmi nákladného vývoje a nejistého výsledku, který musí farmaceutické společnosti financovat. Logickým důsledkem je potom snaha svůj vývoj financovat ex post, k čemuž pomáhá právě patentová ochrana. Stojí proti sobě dva názory, které jsou v příkrém rozporu. Jeden argumentuje že je nepřípustné, aby se nechaly umírat tisíce lidí na choroby, na které známe lék a který navíc není problém vyrobit za minimální náklady. Druhý oponuje, že patentová ochrana (a v jejím důsledku nedostupnost pro některé obyvatele této planety) je potřebná pro zachování motivace farmaceutických společností financovat vývoj medikamentů proti chorobám, které nás stále trápí a trápit budou v budoucnu, a tak zachovat a zvětšovat úroveň lékařství pro všechny lidi bez výjimky. V ideálním světě by možným řešením pro tento problém mohlo být ustoupení z patentové ochrany v regionálním měřítku, kdy by pro chudé nebo rozvojové státy byl prolomen zákaz využívání patentu na léčiva pro nelicencované subjekty. V podstatě by toto řešení nebylo ani proti zájmu subjektů, kteří jsou majiteli patentů, neboť by nepřicházely o potenciální klienty, neboť ti si stejně nemohou dovolit léčiva koupit. Ale bohužel stinnou stránkou tohoto řešení je to, že by se otevřelo široké pole působnosti pro černý obchod s léčivy. Farmaceutické firmy by tratily při dovozech léků z chudších zemí a léčba by se nedostávala k těm, kteří ji opravdu potřebují.

⁶⁹ VZN § 11 odst. 2

chráněn, proto § 11 odst. 3 dává přihlašovatelovi právo požadovat „*přiměřenou náhradu od toho, kdo po zveřejnění přihlášky vynálezu její předmět využíval*“. Taková úprava je logická. Nebylo by vhodné přiznávat účinky patentu už od chvíle zveřejnění přihlášky. Přihlašovatel by mohl vyloučit ostatní z využívání předmětu vynálezu a to i za předpokladu, že by později patent z jakéhokoliv důvodu neobdržel. V této době tedy může kdokoliv vynález využívat, ale musí si být vědom toho, že jestliže později dojde k udělení patentu, bude povinen platit majiteli patentu náhradu.

Co je obsahem pojmu „*využívání*“ několikrát zmíněného v této části práce nám světluje § 13 VZN. Využíváním se rozumí vyrábění, nabízení, uvádění na trh, nebo používání výrobku jež je předmětem patentu za předpokladu, že jde o věc a nebo používání způsobu (postupu), který je předmětem patentu. Přičemž mnohokrát jediným vodítkem pro odhalení využívání patentovaného postupu je zkoumání výrobků, které pravděpodobně vznikly postupem, který je předmětem patentové ochrany. Zde § 13 odst. 3 VZN pomáhá majiteli patentu tak, že důkazní břemeno uvaluje na výrobce takového výrobku. Důvodem je to, že majitel patentu se může stěží dostat na místo, kde dochází k samotnému používání postupu a nemůže si tak opatřit důkazy, aby mohl nést důkazní břemeno on.

4.3.1. Omezení účinku patentu

VZN ale účinky patentu pro některé případy omezuje, a tak nabourává absolutní právo majitele patentu vyloučit ostatní z užívání vynálezu. Činí tak v § 17 a § 18 a jde o případy:

Právo předchozího uživatele (§ 17 VZN) – jde o případ, kdy byl vynález používán někým jiným ještě v době před vznikem práva přednosti. Takový subjekt, za předpokladu, že využíval vynález nezávisle na původci, může využívat vynález i ke své podnikatelské činnosti nadále, neboť proti němu patent nepůsobí. Nicméně je důležité, že se o patentu nesměl dozvědět od původce vynálezu, v tomto požadavku tkví ona nezávislost na původci. Právo předchozího uživatele není převoditelné na jiný subjekt. Váže se pouze na původního předchozího uživatele.

Dále jde o právo, které se v praxi ne tak často používá. K vysvětlení, proč jde o zřídka kdy vídaný příklad postačí citace samotného textu ustanovení § 18 písm. a) „*Práva majitele patentu nejsou porušena, **využije-li se chráněného vynálezu na lodích jiných zemí, které jsou členy Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, jimiž je Česká republika vázána, v lodním tělese, ve strojích, v lodní výstroji, v přístrojích a v jiném příslušenství, když se tyto lodě dostanou přechodně nebo náhodně do České republiky, jestliže se tu těchto předmětů užije jenom pro potřeby lodí***“ a v obdobném duchu lze mluvit o ustanovení § 18 písm. b) kdy nejde o porušení práv z patentu „*při stavbě nebo provozu letadel či vozidel unijních zemí nebo u součástí těchto letadel či vozidel, dostanou-li se přechodně nebo náhodně do České republiky.*“

Následující omezení je v praxi o poznání užitečnější. Jde o použití patentu bez porušení práv k majiteli **při individuální přípravě léku** v lékárně na základě lékařského předpisu. Nelze však lék vytvářet tak, aby byl vytvořen dopředu „na sklad“, a potom prodáván.

Vynález lze také použít a to i podnikající osobou v případě, že **nebude použit k obchodním účelům**. Toto je velmi důležité omezení, neboť umožňuje všem pro vlastní potřebu vynález využít, aniž by museli nějakým způsobem kontaktovat nebo dokonce platit vynálezci patentu. Na základě tohoto omezení se v plné šíři odhaluje užitečnost veřejných rejstříků.

Jako poslední příklad omezení účinků patentu zachycuje VZN v § 18 písm. e) **využití pro experimentální účely**. Zde judikatura rozlišuje na případy, kdy jde o opravdové experimentální zkoumání za účelem dalšího poznání, a nebo jde o případ, kdy se experimentem chce maskovat nebo podporovat hospodářské využití vynálezu. Proto je třeba dbát zvýšené opatrnosti při posuzování využívání experimentů.⁷⁰

4.3.2. Vyčerpání práv

Práva plynoucí z účinku patentu nezůstávají majiteli patentu po celou dobu existence výrobku, který je vynálezem nebo vznikl patentovaným

---

⁷⁰ Jakl, L., Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, str. 45

způsobem. Takováto práva se vyčerpávají okamžikem uvedení tohoto výrobku na trh nebo svolením k uvedení na trh. Dále již nemůže majitel patentu omezovat ostatní subjekty (byť podnikající s výrobkem) ve využívání výrobku.

V prostoru Evropského společenství navíc dochází k tzv. komunitárnímu vyčerpání práv, které plyne z jedné z nejzásadnějších svobod, na které je ES postaveno – na volném pohybu zboží. Jde tedy o princip, kdy při uvedení na trh v jednom členském státě dochází k vyčerpání práv plynoucích z účinku patentu ve všech členských státech.

4.3.3. Licence a převod patentu

Jak již bylo zmíněno, majitel patentu nemusí využívat vynález sám. Je oprávněn dát souhlas s využíváním vynálezu jiné osobě, toto se děje (v souladu s § 14) písemnou smlouvou, kterou VZN nazývá smlouvou licenční a účinnosti nabývá zápisem do patentového rejstříku.

„Patent se převádí písemnou smlouvou, která nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku.“ Při tomto právním úkonu se převádí celý patent ne pouze práva k využívání a ten, na něhož se patent převádí, se stane novým majitelem patentu. Přičemž postavení původce patentu se nemění.

Dále se problematice převodu a přechodu práv plynoucích z průmyslového vlastnictví věnuje samostatná kapitola.

4.3.4. Nabídka licence

VZN motivuje vynálezce k tomu, aby sice svou duševní činností zvyšovali úroveň techniky, a zároveň zvýhodňuje ty, kteří se se svými vynálezy podělí se všemi, kteří o to mají zájem. Jedná se o institut nabídky licence, který je zachycen v § 19 odst. 1 takto: *„Prohlásí-li u Úřadu přihlašovatel, popřípadě majitel patentu, že komukoli poskytne právo k využití vynálezu (nabídka licence), vznikne právo k využití vynálezu každému, kdo nabídku licence přijme a písemně to sdělí přihlašovateli nebo majiteli patentu.“*

Kdokoliv má zájem využívat vynález, stačí když toto sdělí majiteli patentu a ten nemůže jeho nabídku odmítnout. Takový výrobce je povinen zaplatit úhradu za poskytnutí licence.

Majitel patentu je zvýhodněn tím, že platí poloviční výši udržovacích poplatků.

4.3.5. Nucená licence

Zvláštní druh převodu práva na využívání vynálezu je institut nucené licence zakotvený v § 20 VZN: „*Nevyužívá-li majitel patentu bezdůvodně vynález vůbec nebo jej využívá nedostatečně a nepřijal-li v přiměřené lhůtě řádnou nabídku na uzavření licenční smlouvy, může Úřad na základě odůvodněné žádosti udělit nevýlučné právo k využívání vynálezu (nucenou licenci).*“ Jde o veřejnoprávní aspekt značně omezující svobodnou dispozici s předmětem patentu. Takováto licence se udělí rozhodnutím Úřadu, nejde tedy o smluvní ujednání mezi dvěma subjekty.

VZN zakotvuje lhůtu, po kterou má majitel patentu právo na nevyužívání patentu. Činí 4 roky od podání přihlášky nebo 3 roky od udělení patentu. Relevantní je ta, která uplyne později.

Dále § 20 VZN říká, že nucená licence může být udělena, je-li ohrožen důležitý veřejný zájem. Nucenou licenci se nezbavuje majitel patentu na právo na úhradu ceny licence, kterou si mohou strany stanovit vzájemnou dohodou. Neučiní-li tak, stanoví ji na žádost soud.

Nutno podotknout, že nucená licence je zřídka kdy používaný institut, neboť majitel patentu si je většinou vědom ekonomického potenciálu patentu a proto ho využívá, v moderní historii České republiky byla nucená licence použita pouze jednou.⁷¹ Velmi aktuálním se stala otázka nucené licence v době teroristických útoků využívajících nebezpečnou látku antrax. Pro snadnou a účinnou léčbu po zasažení touto látkou existoval na trhu lék, který však byl patentově chráněn a rozsah výroby držitelem patentu byl však zcela

---

⁷¹ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 73

nedostatečný i za použití všech kapacit, které měl výrobce k dispozici. V této době proto uvažoval USPTO o aplikaci nucené licence; nakonec k tomuto kroku nepřistoupil.

4.3.6. Trvání patentu

Zájem na ochraně práv původce a majitele patentu však netrvá věčně. Společnost chce ze zvýšení úrovně techniky profitovat samozřejmě také a patent vytváří uměle monopolní postavení pro jeho majitele, které vede ke zvýšení jeho ceny, neboť majitel patentu není vystaven konkurenčnímu tlaku. Proto dobu, kdy patent je platný, VZN omezuje v § 21 odst. 1, který říká, že tato doba činí 20 let od podání přihlášky.

Navíc patentová ochrana není poskytována bezplatně. Každý rok, který chce majitel patentu udržovat patent v platnosti, musí platit udržovací poplatek stanovený v zákoně č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin, který vybírá Úřad.

Jednotlivé poplatky jsou stanoveny v sazebníku, který je přílohou zmíněného zákona. Viz. Tab. č. 1:

Tab. č. 1	Poplatky za udržování patentů v platnosti	Poplatky za udržování evropských patentů v platnosti
1. – 4. rok	1000 Kč	1000 Kč
5. – 8. rok	2000 Kč	2000 Kč
9. rok	3000 Kč	3000 Kč
10. rok	4000 Kč	4000 Kč
11. rok	6000 Kč	6000 Kč
12. rok	8000 Kč	8000 Kč
13. rok	10 000 Kč	10 000 Kč
14. rok	12 000 Kč	12 000 Kč
15. rok	14 000 Kč	14 000 Kč
16. rok	16 000 Kč	16 000 Kč

17. rok	18 000 Kč	18 000 Kč
18. rok	20 000 Kč	20 000 Kč
19. rok	22 000 Kč	22 000 Kč
20. rok	24 000 Kč	24 000 Kč

Patent zaniká uplynutím doby jeho platnosti, nezaplacením udržovacího poplatku nebo vzdáním se patentu (písemným prohlášením majitele patentu, že se ho vzdává).

Úřad může patent také zrušit, zjistí-li dodatečně některé skutečnosti, které mají za důsledek, že ochrana nemůže být nadále pro takový patent nebo pro takového majitele patentu poskytována. § 23 uvádí:

- vynález nesplňoval podmínky patentovatelnosti
- vynález není v patentu popsán tak jasně a úplně, aby jej mohl odborník uskutečnit
- předmět patentu přesahuje obsah původního podání přihlášky vynálezu
- předměty patentů udělených na základě rozdělení přihlášky přesahují obsah jejího původního podání
- byl-li rozsah ochrany vyplývající z patentu rozšířen
- majitel patentu na něj nemá právo

4.4. Řízení o udělení patentu

Jak už bylo zmíněno výše, patentová ochrana je udělována na základě správního rozhodnutí a zápisu do veřejného rejstříku. Je proto nutné před udělením patentové ochrany absolvovat správní řízení, které je vedeno u Úřadu. Takovéto správní řízení se zahajuje na návrh, který se nazývá přihláška patentu (Úřad je zároveň místem, kde se podávají mezinárodní přihlášky a evropské patentové přihlášky).⁷²

Po zahájení řízení bude toto dále probíhat pouze v případě, že přihlašovatel zaplatí správní poplatek. V opačném případě bude řízení

---

⁷² VZN, § 24

přerušeno podle § 64 odst. 1 písm. b) Správního řádu a v případě, že správní poplatek nebude zaplacen ani po stanovení dodatečné lhůty k jeho zaplacení, zastaveno podle § 66 odst. 1 písm. d). Správní poplatky vybírané Úřadem jsou upraveny v části XI. z. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. a konkrétně problematika poplatků ve vztahu k vynálezům je v položkách č. 128 – 130 viz. Tabulky Položka 128 – Položka 130:

Položka 128		
a)	Přijetí přihlášky vynálezu	1200 Kč
	- pokud je (jsou) přihlašovatelem(li) výlučně původce(i)	600 Kč
b)	Přijetí žádosti	
	- o zveřejnění před zákonem stanovenou lhůtou	800 Kč
	- o zpřístupnění překladu nároků evropské patentové přihlášky včetně zpřístupnění oprav překladů	500 Kč
c)	Přijetí žádosti o provedení úplného průzkumu přihlášky vynálezu	3 000 Kč
	- za 11. a každý další uplatněný patentový nárok	500 Kč
d)	Vydání patentové listiny do rozsahu	
	- deset stran strojopisu	1 600 Kč
	- za každou další stranu	100 Kč
e)	Zveřejnění překladu evropského patentového spisu	2 000 Kč
	- za zveřejnění oprav překladu	100 Kč
f)	Předložení překladu evropského patentového spisu v dodatečné lhůtě	3 000 Kč
g)	Přijetí žádosti o udělení dodatkového ochranného osvědčení	5 000 Kč

Položka 129		
a)	Přijetí žádosti o určení, zda technické řešení spadá do rozsahu patentu	5 000 Kč
b)	Přijetí návrhu na zrušení	
	- patentu po uplynutí šesti měsíců od nabytí účinnosti patentu	2 000 Kč
	- evropského patentu	2 000 Kč
	- dodatkového ochranného osvědčení	2 000 Kč

Položka 130		
	Úkony Úřadu průmyslového vlastnictví spojené s podáním mezinárodní přihlášky podle Smlouvy o patentové spolupráci	1 500 Kč

4.4.1. Přihláška patentu

Přihláška patentu je žádostí ve smyslu § 44 SŘ a jako taková musí splňovat obsahové náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 SŘ, ale také náležitosti kladené na ni VZN jako zvláštním předpisem a vyhláškou č. 550/1990 o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů.

Zmíněná vyhláška pak v § 2 stanovuje, že přihláška musí obsahovat:

- žádost o udělení patentu ve dvojím vyhotovení
- popis vynálezu – slouží k objasnění vynálezu tak, aby vynález byl podle něj odborníkem uskutečnitelný
- popřípadě výkresy – nejsou obligatorní náležitostí přihlášky, ale jestliže je vynález slovem těžko popsatelný, je dobré a účelné připojit k takovému popisu i výkresy
- nejméně jeden patentový nárok, jež je velmi důležitou součástí. Je to stručné vyjádření toho, co je skutečným předmětem vynálezu. Většinou by se toto shrnutí mělo vměstnat do jedné věty.⁷³
- anotaci v jednom vyhotovení hlavním a dvou vedlejších – je to technické zestručnění popisu vynálezu. Jejím účelem je v krátkém textu představit a zatřídit vynález tak, aby bylo jasné, jak se vynález nazývá, do které oblasti techniky spadá, co je podstatou tohoto vynálezu a jaké má vynález možnosti využití.
- potřebné přílohy
- (doklad o nabytí práva na patent, není-li přihlašovatel zároveň původcem patentu)

Jednotlivé části přihlášky jsou detailněji popsány v dokumentu, který se nazývá Instrukce předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví.⁷⁴

4.4.2. Právo přednosti

Podáním přihlášky u Úřadu vzniká přihlašovatelovi právo přednosti, které znamená, že tento přihlašovatel bude mít přednostní právo na udělení patentu oproti všem později podaným přihláškám se shodným předmětem. Ačkoliv

---

⁷³ Instrukce předsedy Úřadu průmyslového vlastnictví

⁷⁴ <http://www.upv.cz/cs/prumyslova-prava/vynalez-y-patenty/Instrukce-predsedy-UPV.html>

tento systém je široce rozšířeným konceptem, není jediným, který se v oblasti průmyslového vlastnictví používá. Například v USA se užívá princip prvního vynálezce, kdy za osobu s přednostním právem na patent se považuje ten, kdo vytvořil původní koncept vynálezu.

Pařížská úmluva právo přednosti rozšiřuje a značně ho posiluje. V Čl.4 A. – v odstavci (1) říká: *„Kdo řádně podá žádost o patent na vynález (příhlášku vynálezu) ... v jedné z unijních zemí, nebo jeho právní nástupce, bude ve lhůtách níže uvedených požívat prioritního práva při podání přihlášky v ostatních zemích.“* Touto proklamací stanovuje tzv. unijní prioritu, která znamená, že přihlašovatel patentu má právo v určené lhůtě od podání přihlášky v jedné členské zemi podat přihlášky i v jiných členských zemích unie vytvořené na základě Pařížské úmluvy a v těchto ostatních zemích požívá taktéž práva přednosti a to od chvíle, kdy podal svou původní přihlášku. Přihlašovatel je tedy chráněn i přesto, že v jiných zemích neučinil žádné podání. Lhůta je Pařížskou úmluvou pro vynálezy stanovena na 12 měsíců (čl. 4 C. odst. 1). V této lhůtě může (ale nemusí) podat přihlášky tak, aby později obdržel patentovou ochranu.

4.4.3. Průzkum a zveřejnění přihlášky

Podanou přihlášku musí Úřad zkoumat, neboť samotným splněním formálních požadavků se ochrana neposkytuje. Zkoumání je rozděleno do dvou fází; předběžný průzkum a úplný průzkum.

Předběžný průzkum

První je předběžný průzkum (§ 30 VZN), kdy Úřad zkoumá pouze, zdali není přihlašovaný vynález zcela zjevně nezpůsobilý k přihlášení. Tedy jestli nespadá do kategorie předmětů, které se nepovažují za vynález nebo očividně neschází novost, neabsentuje vynálezecká činnost nebo průmyslová využitelnost či zda nespadá do výluk z patentovatelnosti. Popřípadě taky, zdali v přihlášce nejsou nedostatky a jestli je zaplacený správný poplatek (v případě záporné odpovědi u skutečností zmíněných v této větě však řízení apriori nezastaví, ale vyzve přihlašovatele, aby nesrovnalosti v přiměřené lhůtě odstranil). Zjistí-li úřad, že přihláška nesplňuje podmínky, přihlášku zamítne.

Zveřejnění

V případě, že přihláška je schopna zveřejnění, Úřad ji „*zveřejní po uplynutí 18 měsíců od vzniku práva přednosti*“ (§ 31 VZN). Tato lhůta může být kratší v případě, požádá-li o to přihlašovatel (do doby než uplyne 12 měsíců od vzniku práva přednosti), nebo je-li patent udělen dříve, než dojde ke zveřejnění přihlášky podle této lhůty.

Připomínkování

Po zveřejnění má každý právo na podání písemných připomínek k přihlášce. Takovými připomínkami však nedochází k přistoupení účastníka ke správnímu řízení a ten, kdo připomínky podal např. o tom, jak s nimi naloží úřad, nemusí být vyrozuměn. Připomínky se však oznamují přihlašovatelům a ten má na ně právo reagovat. Institut připomínek k přihlášce je nápomocný pro Úřad, který mu urychluje a usnadňuje a v konečném důsledku také zlevňuje jeho činnost. To vše za předpokladu, že jsou relevantní.

Úplný průzkum

Další fází zkoumání je Úplný průzkum. Je to stádium řízení, které začíná pouze výjimečně *ex officio*. a to pouze z důvodů vhodných zvláštního zřetele, zejména když je rozhodnutí o takové přihlášce důležité pro jiné rozhodnutí.⁷⁵ V zásadě tedy žádost o úplný průzkum podává přihlašovatel anebo jiná osoba a to ve lhůtě 36 měsíců od podání přihlášky vynálezu. Zmeškání této lhůty není možno prominout. Tímto by mohla být narušena práva třetích osob plynoucích z prekludování práva přednosti (v tomto směru např. rozhodnutí z 26.3.1997 – PV 2202 – 93).⁷⁶ Současně s žádostí o úplný průzkum je žadatel povinen zaplatit další správní poplatek podle Části XI. z. č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích v položce č. 128 písm. C (viz. Tabulka položka 128).

Cílem úplného průzkumu je ověření vynálezu v tom smyslu, jestli je způsobilý stát se patentově chráněným a také prozkoumat přihlášku, zdali splňuje všechny náležitosti. Jde o průzkum mnohem detailnější a charakterem poněkud jiný, než předběžný průzkum. Hlavní těžiště činnosti spočívá v rešeršní

⁷⁵ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 127

⁷⁶ Jakl, L., Sbíрка správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv, III. Díl, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1999, str. 27

práci, kdy Úřad provádí rešerši stavu techniky. Provádí ji zejména v dokumentech, u kterých si ve vnitřních předpisech stanoví hierarchii důležitosti a relevance⁷⁷ (není v silách Úřadu provádět komplexní rešerše všech světových dokumentů týkajících se stavu techniky, a proto je třeba vycházet z určitého zúžení).

Úřad vydá zprávu o úplném průzkumu, ve které shrne zjištěné skutečnosti a vytkne vady, zejména co se týče jednotlivých patentových nároků. Správní řízení může rozhodnout těmito způsoby:

Zamítne přihlášku, neboť nejsou splněny podmínky pro udělení patentu (§ 34 odst. 1 VZN), zejména proto, že předmět přihlášky je nezpůsobilý. Přičemž má možnost zamítnout přihlášku buď v celém rozsahu, anebo jen co do určitých patentových nároků (v případě pouze částečného zamítnutí je přihlašovatel povinen upravit popis a výkresy tak, aby odpovídaly pouze schváleným nárokům).

Zastaví řízení, neboť nebylo požádáno o úplný průzkum ve lhůtě 36 měsíců (§ 33 odst. 5 VZN), nebyl zaplacen správní poplatek, nebyly odstraněny vytýkané vady přihlášky nebo navrhne-li tak přihlašovatel patentu.

Udělí patent v případě, že přihláška i vynález splňují podmínky, které na ně klade VZN (§ 34 odst. 3 VZN).

4.4.4. Zánik a zrušení patentu

VZN v § 22 a 23 vypočítává 2 způsoby, jak platnost patentu může skončit. Jednak jde o zánik a potom o zrušení patentu.

Zánik patentu

Platnost patentu v tomto případě zaniká na základě nějaké skutečnosti, která nastane v době, kdy patent je platný. Platnost zaniká až po této skutečnosti. VZN zná 3 skutečnosti, které způsobují zánik patentu:

Uplynutí doby ochrany, kdy po 20 letech od podání přihlášky dojde automaticky a bez možnosti prodloužení (zde pouze výjimka v podobě dodatkových osvědčení – viz. dále) k zániku patentu.

---

⁷⁷ Slovácová, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006., str. 36

Nezaplacení udržovacího poplatku, který je třeba platit za jednotlivá roční období podle z. č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin. Přičemž tento zákon stanovuje podmínky a splatnost těchto poplatků. Majitel patentu je povinen první udržovací poplatek zaplatit dle § 5 zákona zmíněného v tomto odstavci se splatností ve lhůtě 3 měsíců po udělení patentu, přičemž Úřad mu výši poplatku v rozhodnutí vyměří podle sazebníku. Je třeba doplnit, že poté je majiteli patentu poskytnuta ještě dodatečná lhůta 6 měsíců, ve které může k zaplacení poplatku (nyní už zvýšeného na dvojnásobek) dojít⁷⁸.

Vzdání se patentu, „v tomto případě patent zanikne dnem, kdy písemné prohlášení majitele patentu dojde Úřadu“ takto § 22 písm. c) VZN.

Zrušení patentu

V tomto případě dochází k retroaktivnímu⁷⁹ pozbytí platnosti, neboť dodatečně vyplynou na povrch skutečnosti, které jsou v rozporu s podmínkami patentovatelnosti. Přichází na řadu správní řízení, jehož účelem je rozhodnutí o zrušení patentu.

4.5. Přihlášení v jiné jurisdikci

Ochrana vynálezů je postavena na teritoriálním principu. Který znamená, že v zásadě jsou vynálezy chráněny pouze v tom státě, ve kterém byla podaná národní přihláška toho kterého státu. Takový stav může být pro vynálezce, nebo pro jiný subjekt, který přihlašuje patent nevýhodné. Jednak proto, že ubírá možnost expanze na trh, ve kterém není vynález patentově chráněný. Na takovém trhu sice nemůže (resp. neměl by) existovat patent chránící totožné technické řešení, neboť takové technické řešení by nesplňovalo podmínky absolutní světové novosti. Ale vzhledem k tomu, že vynález není patentově chráněn, může ho kdokoliv vyrábět, aniž by riskoval nepříjemnosti kvůli porušování práv plynoucích z průmyslového vlastnictví. Druhým motivem proč je výhodnější patentově chránit vynález ve více zemích je možnost poskytnutí

---

⁷⁸ z. č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin, § 8 odst. 4

⁷⁹ Viz text VZN § 23 odst. 3 „Zrušení patentu má zpětnou účinnost ode dne počátku jeho platnosti.“

oprávnění využívat takový vynález formou licence pro danou jurisdikci, ve které neuvažuje o uvedení vynálezu na trh.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ochrana vynálezu ve více jurisdikcích je teoreticky velmi výhodná. Jenže je to také výhodné po zvážení všech aspektů, jako jsou časová a zejména finanční náročnost takového kroku?

V současnosti neexistuje žádný „světový patent“, který by na základě jedné přihlášky poskytl patentovou ochranu ve všech zemích. Proto je třeba podstupovat poněkud složitější proces přihlašování. Jedním ze základních dokumentů na poli mezinárodní spolupráce v oblasti průmyslového vlastnictví je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví.⁸⁰ Tato v souvislosti s výše zmíněným zavádí jeden významný institut, o kterém už byla řeč na jiném místě této práce. Jedná se o „unijní prioritu“ stanovenou v čl. 4 PÚU⁸¹, která poskytuje 12 měsíční lhůtu (jak pro vynálezy, tak pro užité vzory; pro průmyslové vzory je pak šestiměsíční), ve které může přihlašovatel přihlásit vynález ve všech členských zemích Unie (založené PÚU) a splní-li tuto časovou podmínku, tak se hledí na takovou přihlášku, jako kdyby byla podána v den, kdy přihlašovatel podal původní přihlášku, od které se počítá prioritní lhůta. z tohoto plyne, že unijní priorita sice neulehčuje přihlašovateli patentu postup při podávání přihlášek do jiných států, ale alespoň mu poskytne dostatek času na to, aby tak učinil. Přičemž je vhodné poznamenat, že zmíněná Unie, založená PÚU, čítá 184 členských států, tedy drtivou většinu všech států.⁸²

Jako první alternativa při vůli ochránit vynález ve více státech se jeví podávání jednotlivých národních přihlášek v každé zemi zvláště. Jde tedy o proces, kdy přihlašovatel musí splnit podmínky jednotlivých jurisdikcí, které se mohou vzájemně lišit, komunikovat s tamními úřady většinou v cizím jazyce a platit poplatky v jednotlivých zemích zvlášť. Takovou možnost lze využít zejména v případě, kdy přihlašovatel zvažuje přihlášení pouze do omezeného počtu zemí ať už proto, že dále expandovat nechce, anebo proto, že vynález má pouze lokální atraktivitu. V případě, že by chtěl přihlašovatel účinně chránit

---

⁸⁰ Do českého právního řádu byla zakomponována vyhláškou č. 64/1975 Sb.

⁸¹ V Čl.4 A. odst. (1): „Kdo řádně podá žádost o patent na vynález (přihlášku vynálezu) ... v jedné z unijních zemí, nebo jeho právní nástupce, bude ve lhůtách níže uvedených požívat prioritního práva při podání přihlášky v ostatních zemích“

⁸² <http://www.wipo.int/members/en/>

vynález ve velkém počtu zemí, je třeba počítat s velkými časovými a finančními náklady na takovou akci.

Další alternativou je využití postupu, jež garantuje Smlouva o patentové spolupráci neboli Patent Cooperation treaty (dále také jen „PCT“) uzavřená roku 1970 ve Washingtonu, jež byla do našeho právního řádu promítnuta v podobě sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 296/1991. Na základě této smlouvy byla vytvořena Unie „...*pro spolupráci při podávání přihlášek na ochranu vynálezů, při provádění rešerší k nim a při jejich průzkumu, jakož i pro poskytování speciálních technických služeb. Tato Unie se nazývá Mezinárodní unie pro patentovou spolupráci.*“⁸³ Princip, na kterém je postaven systém podle smlouvy PCT sice nezná mezinárodní patent, kdy by se poskytovala ochrana nějakým mezinárodním certifikátem, ale prostřednictvím jedné mezinárodní přihlášky se dosáhne stavu odpovídajícímu podání národních přihlášek ve všech smluvních státech, ve kterých chce své řešení chránit.⁸⁴ V době podání začíná běžet prioritní lhůta, která se však při využití systému PCT může prodloužit až o 18 měsíců oproti prioritní lhůtě podle Pařížské úmluvy. Řízení podle smlouvy PCT začíná podáním mezinárodní přihlášky, která se většinou podává u národních patentových úřadů. Tak je tomu i v případě českého žadatele, který bude nejčastěji žádat u Úřadu průmyslového vlastnictví; popřípadě je možno takovou přihlášku podat u Evropského patentového úřadu. Následuje stádium, kdy se provádí mezinárodní rešerše, kdy probíhá porovnávání předmětu přihlášky se stavem techniky. Následuje zveřejnění přihlášky a to jakmile uplyne 18 měsíců od doby priority. Následuje řízení podle hlavy II. Smlouvy PCT a v ní se přihláška po mezinárodním předběžném průzkumu dostává do národní fáze, kde se už řídí jednotlivými vnitrostátními úpravami. Musí se zaplatit příslušné správní poplatky a musí se přihláška přeložit do jednotlivých národních jazyků. Avšak až s velkým časovým zpožděním oproti situaci, kdy by se přihlašovalo jednotlivými národními přihláškami a to navíc až za předpokladu, že mezinárodní rešerše a mezinárodní předběžný průzkum dopadnou pro přihlašovatele úspěšně. Závěrem tedy je třeba říci, že systém podle PCT je rozhodně výhodný pro případ, kdy chce

---

⁸³ Smlouva o patentové spolupráci, čl. 1, odst. 1

⁸⁴ Jenerál, E., PCT & Euro-PCT systém, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1997, str. 6

přihlašovatel nechat chránit své řešení ve více zemích, ale na druhou stranu neposkytuje jednotnou ochranu na základě jedné přihlášky. Tak daleko zatím harmonizace nedospěla.

Jako nejschůdnější možností přihlášení do více zemí pro osobu bydlící nebo sídlící v České republice je využití evropského patentu. Tato vede k získání patentové ochrany ve více zemích najednou na základě jediné přihlášky, a tedy nabízí řešení, které nemůže nabídnout ochrana na základě smlouvy PCT. Je sice omezena pouze na země Evropy, které ratifikovaly Evropskou patentovou dohodu (dále také jen „EPD“) a staly se tak součástí Evropské patentové organizace sídlící v Mnichově. V současné době jde o 38 evropských států.⁸⁵ Evropská patentová organizace má 2 hlavní orgány: Evropský patentový úřad (dále jen „EPÚ“) a Správní radu. Evropskou patentovou přihlášku lze podat jak u EPÚ, tak u jednotlivých národních úřadů v ČR tedy u Úřadu průmyslového vlastnictví. Přihlášku je nutno podat v jednom ze tří úředních jazyků (Aj, Fr, Něm) a splňuje-li náležitosti kladené jak na ni, tak na technické řešení v ní obsažené dojde po 18 měsících od podání přihlášky k jejímu zveřejnění. EPÚ provádí evropskou rešerši, jejímž úkolem je zjistit, zdali předmět přihlášky splňuje podmínku novosti a vynálezecké činnosti. Na základě rešerše je přihlašovatel oprávněn (nikoliv povinen) podat žádost o průzkum a splní-li vynález podmínky, je udělen evropský patent. Jeho účinek v jednotlivých zemích je stejný jako účinek národních patentů s tím, že to platí pouze na ty země, které byly v přihlášce určeny jako země, kde se o ochranu žádá. Takový režim samozřejmě platí i v případě České republiky, kdy po oznámení o udělení patentu (a za předpokladu, že ČR byla v přihlášce zahrnuta do zemí, v nichž má dojít k patentové ochraně) musí přihlašovatel ještě do 3 měsíců doplnit překlad patentových nároků do českého jazyka a zaplatit příslušný poplatek.

4.6. Speciální úprava pro léčiva

Přistoupení k Evropské Unii mělo za následek mj. také harmonizaci v oblasti léčiv. Ačkoliv léčiva a patenty udělované na látky, které jsou považovány za léčiva, podléhají normálnímu režimu podle VZN, tak bylo

---

⁸⁵ <http://www.epo.org/about-us/epo/administrative-council/members.html?update=Eporg>

nasnadě zohlednit určitou specifickou problematiku, která se týká právě léčiv. Jde zejména o problém dlouhé testovací doby, kterou musí podstupovat výrobci léčiv, neboť nový produkt, který se má aplikovat může ve svém důsledku více uškodit, než pomoci, je proto nutné, aby byl podroben dlouhé testovací a pozorovací proceduře. Evropská Unie v tomto směru vydala nařízení Rady (EHS) č. 1768/92 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin, na základě kterého udělí Úřad průmyslového vlastnictví „osvědčení, jestliže k datu podání žádosti základní patent platí na území České republiky, přípravek obsahuje účinnou látku chráněnou základním patentem a je platně registrován jako léčivo nebo jako přípravek na ochranu rostlin podle zvláštních právních předpisů“.⁸⁶ Takovéto osvědčení potom fakticky umožňuje prodloužit dobu účinnosti platnosti patentu o 5 let.⁸⁷ Za tuto dobu se poté platí poplatky stanovené v zákoně č. 173/2002 Sb., o poplatcích za udržování patentů a dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin viz. Tab. Č. 2:

Tab. č. 2	Poplatky za udržování dodatkových osvědčení v platnosti
1. rok	26 000 Kč
2. rok	28 000 Kč
3. rok	30 000 Kč
4. rok	32 000 Kč
5. rok	34 000 Kč

⁸⁶ www.upv.cz

⁸⁷ resp. na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č.1901/2006, o léčivých přípravcích pro pediatrické použití, o 5 let a 6 měsíců u léčiv pro pediatrické použití.

4.7. Biotechnologické vynálezy

Od obecných vynálezů, které jsou upraveny VZN se oddělují vynálezy, jejímž předmětem je biologický materiál. Tato úprava je obsažena v zákoně č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů a o změně zákona č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb. Důvodem pro oddělení této problematiky od VZN je morální rozměr, které biotechnologické vynálezy mají. Toto se projevuje zejména v odlišné úpravě výluk z patentovatelnosti. Zejména co se týče výluky z patentovatelnosti na vynálezy, které se týkají lidského těla v různých stádiích vzniku či vývoje.⁸⁸

To, že jde o speciální úpravu k VZN potvrzuje také § 4 zákona č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů, které odkazuje na úpravu VZN a celou procesní část ponechává na úpravě, kdy říká, že řízení o přihlášce upravuje VZN.

---

⁸⁸ zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů, § 3, písm. b)

5. Užité vzory

Ne každé technické zlepšení, které posunuje úroveň techniky o kousek dále, je možné charakterizovat jako vynález. Existuje kategorie technických řešení, která sice jsou inovativní a nová, ale nedosahují kvalit vynálezeckých. Takováto řešení nazýváme užitným vzorem. Předpisy nám opět dluží definici toho, co je to užitný vzor resp. technické řešení chráněné užitným vzorem, a tím více se odlišení od vynálezu komplikuje. Jestliže vynálezy byly charakterizovány jako technická řešení, která jsou nová, průmyslově využitelná a jež jsou výsledkem vynálezecké činnosti, tak u charakteristiky užitných vzorů zůstává zachována novost a průmyslová využitelnost, nicméně co se týče duševní činnosti, tak ta je posunuta o úroveň níž a § 1 ZUV ji definuje jako „*přesahující rámec pouhé odborné dovednosti.*“

Je tedy zřejmé, že ochrana prostřednictvím užitných vzorů bude podléhat jednoduššímu, rychlejšímu a také levnějšímu režimu, než patentová ochrana. Takovéto zjednodušení přesně odpovídá povaze jednodušších řešení v podobě užitných vzorů.⁸⁹ Ačkoliv je úprava užitných vzorů velmi podobná ochraně vynálezů, jednu odchylku je nutno zdůraznit už v úvodu a to že nelze užitným vzorem chránit způsoby výroby nebo pracovní postupy ani biologické reproduktivní materiály.⁹⁰

O tom, že užité vzory se svou povahou zásadně neliší od vynálezů, svědčí také to, že ZUV ve svých přechodných ustanoveních v mnohém odkazuje na úpravu VZN a sám již tyto problematiky neobsahuje.

Hned na začátku je třeba poznamenat, že zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech termín Užitný vzor používá ve dvojitým smyslu. Jednak hovoří o technických řešeních chráněných užitným vzorem jako o „Užitných vzorech“ a používá ho podobně jako VZN používá pro technická řešení termín „vynález“. Dále ho používá jako název pro institut právní ochrany, stejně jako je v VZN používán pojem Patent. Vzhledem k tomu, že není zavedena speciální

---

⁸⁹ Jakl, L., Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 2004, str. 156

⁹⁰ Tamtéž str. 155

terminologie odpovídající vynálezu, vypomohl si (i když věcně poněkud nesprávně⁹¹) ZUV tímto způsobem. Stejně tak v této práci se pojem „Užitný vzor“ bude vyskytovat v obou smyslech.

5.1. Předmět ochrany

Jak už bylo naznačeno v úvodu této kapitoly, ZUV nedefinuje užitný vzor a pomáhá si podmínkami, které musí užitný vzor splňovat, aby ho bylo lze chránit užitným vzorem. Jde tedy o hmotněprávní podmínky vypočtené v § 1 ZUV:

5.1.1. Novost

Technické řešení, jež má být chráněno užitným vzorem, splňuje podmínku novosti v případě, že jde o absolutní světovou novost, dle dikce § 4 je to případ, kdy technické řešení není součástí stavu techniky, tedy všeho, „*co bylo přede dnem, od kterého přihlašovatelí přísluší právo přednosti, zveřejněno.*“

5.1.2. Činnost přesahující rámec odborné dovednosti

Ačkoliv zákon tuto úroveň nspecifikuje, v zásadě musí být nižší, než u vynálezecké činnosti.⁹² Co konkrétně však tento pojem znamená bude na posouzení v jednotlivém konkrétním případě.

5.1.3. Průmyslová využitelnost

Je stejně jako u vynálezů definována jako schopnost opakované využitelnosti v hospodářské činnosti.

Ke třem výše zmíněným předpokladům je třeba přidat ještě procesněprávní podmínky, které jsou nedílnou součástí správního řízení probíhajícího v souvislosti s udělením užitného vzoru. a také negativní výčet

---

⁹¹ Termín užitný vzor by měl zůstat vyhrazen pro institut právní ochrany technického řešení a pro samotný předmět by se mělo setrvat u poněkud dlouhého označení „technické řešení chráněné užitným vzorem“. Pravděpodobně z důvodu délky a komplikovanosti se ZUV uchyluje k řešení výše naznačeným způsobem.

⁹² Jenerál, E., Užitné vzory, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1995, str. 6

toho, co se nepovažuje za technická řešení způsobilé k ochraně užitným vzorem. Takový výčet je v čl. 2 ZUV a obsahuje:

- a) objevy, vědecké teorie a matematické metody
- b) pouhé vnější úpravy výrobků
- c) plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti
- d) programy počítačů
- e) pouhé uvedení informace

Také ZUV obsahuje ustanovení, ve kterých jsou zachyceny výluky z právní ochrany u technických řešení, které sice splňují výše zmíněné podmínky, ale (stejně jako u Vynálezů) příčí se obecným zájmům, zejména lidskosti a veřejné morálce nebo jsou chráněny jinými předpisy, jako odrůdy rostlin, plemena zvířat nebo biologické reproduktivní materiály. ZUV obsahuje v tomto § ještě jednu výlukou, kterou bychom u VZN hledali marně. Užitným vzorem nemůže být chráněn způsob neboli postup výroby nebo pracovní činnosti.

5.2. Řízení o zápisu užitého vzoru

Stejně jako v případě vynálezů, tak i užité vzory se zapisují do veřejného rejstříku užitéch vzorů, který je veden Úřadem. Taktéž princip původcovství a spolupůvodcovství je totožný, takže původcem musí být dle díky § 6 odst. 2 ZUV ten, kdo užité vzor vytvořil svou duševní prací, tedy pouze fyzická osoba a tento bez ohledu na to, kdo nakonec o užité vzor žádá, musí být uveden v přihlášce. Právo na ochranu užitém vzorem má potom takovýto původce nebo jeho právní nástupce⁹³ (ten tedy už může být i osobou právnickou).

Pro přihlášení je potřeba podat přihlášku užitého vzoru, kterou lze podat písemně nebo elektronickou cestou. Kromě obecných náležitostí pro podání je třeba, aby přihláška obsahovala ještě:

- žádost o zápis do rejstříku užitéch vzorů, s uvedením názvu užitého vzoru
- popis technického řešení, popřípadě jeho dokumentaci

---

⁹³ ZUV, § 6 odst. 1

- nároky na ochranu, v nichž musí být jasně a stručně vymezen předmět, který má být chráněn užitným vzorem⁹⁴

Pro přihlášku je výhodné využít formulář, který Úřad nabízí na své webové adrese, neboť tak lze snadno vyhovět dikci § 8 odst. 5 ZUV „*Vyhotovení přihlášky musí odpovídat jednotné formě a požadavkům, které Úřad zveřejní ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví*“.

Taktéž správní řízení o udělení užitného vzoru podléhá správním poplatkům, které jsou stanoveny v zákoně č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích a které jsou zachyceny v následující tabulce:

Položka č. 131		
	Přijetí přihlášky užitného vzoru	1 000 Kč
	pokud je (jsou) přihlašovatelem(li) výlučně původce(ci)	500 Kč
Položka č. 132		
	Přijetí žádosti o určení, zda technické řešení spadá do rozsahu zapsaného užitného vzoru	5 000 Kč
Položka č. 133		
	Přijetí návrhu na výmaz užitného vzoru z rejstříku	2 000 Kč
Položka č. 134		
	Přijetí žádosti o každé prodloužení platnosti zápisu užitného vzoru	6 000 Kč

5.3. Právo přednosti

Taktéž právní úprava užitných vzorů zná institut práva přednosti. Stejně jako u vynálezů je primární doba práva přednosti dlouhá 12 měsíců a poskytuje přihlašovatel dostatečně dlouhou dobu vypořádat se s případnými přihláškami v zahraničí. Již v přihlášce musí přihlašovatel uplatnit toto právo a musí uvést: „...*datum podání přihlášky, z níž právo přednosti odvozuje, její číslo a stát, v němž byla přihláška podána.*...“⁹⁵

⁹⁴ Jenerál, E., Užitné vzory, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1995, str. 8

⁹⁵ ZUV § 9 odst. 2

5.4. Institut odbočení

Paragraf 10 ZUV upravuje institut, který je oproti patentové ochraně novinkou. Jde o právo na tzv. odbočení.⁹⁶ Přičemž spočívá v tom, že ten, kdo podal přihlášku vynálezu, se může rozhodnout, že využije raději ochrany užitným vzorem. Může potom žádat o to, aby mu jako datum podání přihlášky užitného vzoru bylo uznáno datum podání původní přihlášky patentu. Stejně tak může žádat, aby právo přednosti bylo počítáno již od data podání původní přihlášky.

Takovou volbu odbočení může přihlašovatel uplatnit ještě ve lhůtě 2 měsíců od rozhodnutí o původní přihlášce vynálezu, přičemž ho ještě omezuje 10 let od podání původní přihlášky.⁹⁷

Je však třeba říci, že přihlašovatel se nesmí odchýlit od původně přihlašovaného technického řešení v žádném podstatném znaku. To dokládá také přihláškou původního vynálezu, kterou je povinen dodat ve lhůtě 2 měsíců od podání přihlášky užitného vzoru.

Jak už bylo výše zmíněno, ochrana užitným vzorem není možná v případě způsobů (postupů) výroby. Nicméně jestliže je v původní přihlášce vynálezu dostatečně jasně popsán i finální výrobek, který takovýmto postupem vznikne, je možné odbočením k přihlášce užitného vzoru chránit potom takový výrobek tímto postupem vzniklým.

Dojde-li k zamítnutí patentové přihlášky je využití odbočení velmi výhodným institutem, ale lze ho použít i v případě, kdy ještě není o patentu rozhodnuto. V tomto případě je k využití institutu odbočení přihlašovatel motivován několika důvody. Prvním z nich je ten, že řízení o zapsání užitného vzoru do rejstříku je mnohem kratší, neboť nedochází k porovnávání se stavem techniky a Úřad zkoumá pouze formální stránku přihlášky (viz. dále). Vynález je díky zkrácené době řízení takřka okamžitě (v porovnání s vynálezem) zapsán do rejstříku a tak už je možné realizovat záповědní právo vůči konkurenci. Takovéto právo je v případě vynálezů možno realizovat až po udělení patentu, tedy mnohdy až několik let po podání a zveřejnění přihlášky. V případě užitných

---

⁹⁶ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 208 - 209

⁹⁷ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 208

vzorů má konkurence přístup k detailním informacím o přihlašovaném technickém řešení velmi rychle, ale k jejich využívání jí brání závazné právo přihlašovatele. I když ZUV poskytuje přihlašovateli právo, požádat o odklad zapsání užitého vzoru do rejstříku a to nejdéle o 15 měsíců. Toto je způsob, jak se dá předejít nechtěnému zveřejnění obsahu přihlášky. V případě vynálezu dojde k zveřejnění přihlášky ve lhůtě 18 měsíců od přihlášení, ale závazné právo je možno realizovat až posléze, je tedy možné, že konkurence bude technické řešení přihlašovatelem využívat a až následně bude po ní vymáhána kompenzace. Na druhou stranu je někdy takto rychlé zveřejnění technického řešení nežádoucí v tom smyslu, že postupný vývoj a případné přihlášení jiného technického řešení může být mnohem lukrativnější. Vzhledem k tomu, že konkurence má v případě užitečných vzorů přístup k informacím velmi brzo, může dojít k vyvinutí „nádstavbového“ technického řešení právě konkurencí. Je tedy třeba zvážit nakolik a kdy je použití odbočení výhodné.

Dalším motivem, který může mísy na vahách převážit ve prospěch patentů a ne užitečných vzorů, je délka ochrany, která je poskytována užitným vzorům, která je při svém maximálním rozpětí o polovinu kratší, než u vynálezů.

5.5. Zkoumání přihlášky

V tomto případě je název podkapitoly poněkud zavádějící. Užité vzory, jak už několikrát bylo zmíněno, jsou technická řešení, která svou úrovní inovativnosti nedosahují vynálezů. Toto se mimo jiné projevuje i tak, že řízení o udělení užitého vzoru se obejde bez materiálního zkoumání stavu techniky, kdy by se zjišťovalo, zdali přihlašované technické řešení není již veřejnosti známo nebo zdali byla dosažena potřebná úroveň odborné dovednosti. Zkoumá se pouze formální stránka věci, kdy pokud je v pořádku forma přihlášky a pokud náhodou technické řešení nespadá pod výluky z patentovatelnosti nebo pod předměty, které nejsou technickým řešením ve smyslu zákona o Užitečných vzorech, tak je z pohledu Úřadu vše v pořádku a dle § 11 odst. 1 a na základě rozhodnutí provede zápis užitého vzoru. Tímto vznikne přihlašovateli ochrana užitého vzoru a Úřad mu o takovém stavu vydá osvědčení.

Jestliže přihláška nesplňuje formální požadavky, tak Úřad vyzve přihlašovatele, aby nedostatky opravil.⁹⁸ Neučiní-li tak, nebo nesplňuje-li předmět přihlášky požadavky kladené na něj zákonem, Úřad rozhodne o zamítnutí přihlášky. Při opravách si musí být přihlašovatel vědom toho, že takováto oprava nemůže nijak rozšířit původní rozsah přihlášky a tedy technické řešení v přihlášce popsané musí po opravě nedostatků být totožné s původně přihlašovaným technickým řešením.

Z výše zmíněného je patrné, že přihlášené může být i technické řešení, které bylo již před podáním přihlášky veřejnosti známo a tedy nesplňuje podmínku novosti, nebo není u něj přítomna vyšší úroveň odborné dovednosti nebo je (ne očividně) průmyslově nevyužitelné. (Očividně průmyslově nevyužitelné technické řešení by mělo být vyselektováno již při formální prohlídce přihlášky a je důvodem pro zamítnutí přihlášky užitného vzoru).

5.6. Doba trvání ochrany

Zde je výrazní rozdíl oproti úpravě patentové ochrany. Základní doba ochrany užitného vzoru je 4 roky od podání přihlášky (v případě odbočení od podání dřívější přihlášky vynálezu), přičemž majitel užitného vzoru může dvakrát požádat Úřad o prodloužení o tři roky. Výsledná maximální doba ochrany je tedy 10 let, což v porovnání s patenty je délka poloviční.⁹⁹

5.7. Zánik a výmaz užitného vzoru

Užitný vzor zaniká v případě, že uplyne doba jeho platnosti, nebo jestliže majitel užitného vzoru se ho vzdá.

Užitný vzor může být taktéž z rejstříku vymazán a to v případě, že kterákoliv osoba a to i bez prokázání právního zájmu (pouze v případě, že doba ochrany již uplynula a přesto by žadatel požadoval vymazání užitného vzoru, musí prokazovat právní zájem) podá návrh na výmaz takového užitného vzoru. Důvody pro vymazání jsou následující:

---

⁹⁸ Jenerál, E., Užitné vzory, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1995, str. 9

⁹⁹ Slováková, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 80

- Není-li technické řešení, které je předmětem ochrany užitným vzorem způsobilé k ochraně (chybí novost, chybí průmyslová využitelnost, nejde o způsobilé technické řešení nebo nepřesahuje rámec pouhé odborné dovednosti)
- Je-li předmět užitého vzoru, který má být vymazán na území ČR chráněn patentem nebo užitným vzorem s dřívějším právem přednosti
- Jde-li předmět ochrany nad rámec původní přihlášky

Navrhovatel musí svůj návrh jednak odůvodnit, a jednak k němu přiložit důkazy, o které se takový návrh opírá.

Majiteli patentu je dán prostor pro vyjádření se k takovému návrhu na výmaz jeho užitého vzoru. Je mu přitom poskytnuta lhůta jednoho měsíce, ve které musí své vyjádření doručit úřadu. Neučiní-li tak, Úřad již dále nebude zkoumat návrh na výmaz z věcné stránky věci a provede výmaz. Vyjádří-li se majitel užitého vzoru, potom Úřad provede materiální zkoumání, zdali jsou argumenty v návrhu na výmaz dostatečně odůvodňující vymazání užitého vzoru. Přičemž správní poplatky v tomto řízení o výmazu zaplatí ten účastník, který ve věci neměl úspěch.

6. Průmyslové vzory

Úprava průmyslových vzorů je nedílnou a tradiční součástí práva průmyslového vlastnictví. To i přesto, že svou povahou se zásadně liší od úpravy vynálezů, užitných vzorů nebo topografií polovodičových výrobků. Předmět ochrany má svou povahou blíže k ochranným známkám, přestože je jich účel poněkud jiný. Důvod odlišnosti spočívá v tom, že se nechrání technické řešení, které je výsledkem vynálezecké nebo technicko odborné dovednosti.¹⁰⁰ Chrání se předmět, který vznikl činností designérskou, výtvarnickou, uměleckou, která se projevuje ve vnějším vzhledu výrobku. Je přinejmenším možné spekulovat o tom, jestli předměty ochrany průmyslovými vzory posunují úroveň techniky dále, jak je to v případě předchozích kategorií. Názorem autora této práce je, že spíše ano, neboť i vzhled výrobku je možné považovat za kvalitativní součást celého předmětu. Díky designu je například v některých případech možné odhadnout, ze které doby přibližně výrobek pochází.

Úprava průmyslových vzorů je, co se týče domácí úpravy, zachycena v zákoně č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů (dále jen „ZPV“), kde se nachází komplexní úprava této problematiky. Relativní novost ZPV je dána tím, že nejprve byla problematika průmyslových vzorů upravena zákonem č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, jak už ostatně napovídá jeho název. Nicméně později byla tato problematika z VZN vydělena a upravena zvláštním zákonem a to v souvislosti s harmonizací českého práva s komunitárním právem.¹⁰¹ Velmi důležitá je v oblasti průmyslových vzorů evropská úprava, kdy zejména nařízením ES 6/2000 je upraveno jednotné nabývá průmyslových vzorů ve Společenství.

6.1. Předmět úpravy

Překvapivě se v oblasti této úpravy dočkáváme pozitivní legální definice toho, co je předmětem úpravy. Co se považuje za průmyslový vzor, definuje § 2

¹⁰⁰ Rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví VZ 16049-85

¹⁰¹ Slovácová, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 88

ZPV písm. a): „*průmyslovým vzorem vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysu, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení*“. Kromě toho, že lze přihlašovat jako průmyslový vzor samotný výrobek, lze, jak vyplývá z předchozí citace, přihlásit také část výrobku a ostatní ponechat nechráněnou. Je však potřeba, aby taková část byla při běžném používání (konečným uživatelem) viditelná. z tohoto vyplývá, že tedy nelze chránit součást výrobku schovaného jinými částmi. ZPV poskytuje také definici toho, co se považuje za výrobek, když už tento pojem používá v definici samotného průmyslového vzoru. § 2 písm. b) definuje výrobek jako: „*průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástí určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, obal, úprava, grafický symbol a typografický znak, s výjimkou počítačových programů*“. Jde tedy o první hmotněprávní podmínku, kterou je nutno splnit, aby bylo možno udělit průmyslový vzor. Musí jít o takový předmět, jež byl řemeslně nebo průmyslově vyroben.

Uváděna citace § 2 písm. a) ZPV také obsahuje slovní spojení vzhled výrobku. Je tedy patrné, že bude nastávat problém v případě, že výtvarník (designér apod.) bude chtít průmyslovým vzorem chránit pouze originální design v podobě ornamentu nebo vzoru bez vazby na konkrétní výrobek. V tomto případě mu ZPV neposkytuje dostatečnou oporu, neboť váže vzhled na materiální nositel onoho výrobku a jedinou (i když patrně nereálnou) cestou je přihláška jednotlivých výrobků, u kterých připadá v úvahu použití onoho ornamentu nebo vzoru.¹⁰²

Další dvě podmínky, které jsou vypočteny v § 3 ZPV jsou novost a individuální povaha výrobku. I tyto pojmy jsou ZPV definovány, takže z jejich interpretací není větší problém.

6.1.1. Novost

Nový je ten průmyslový vzor, „*nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný*“

---

¹⁰² Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 225

*průmyslový vzor*¹⁰³. Přičemž shodný je i takový, který se sice liší, ale pouze nepodstatně. I v této úpravě se setkáváme s absolutní světovou novostí, která je objektivním kritériem.

6.1.2. Individuální povaha

Aby výrobek byl schopen ochrany, musí splnit podmínku individuální povahy průmyslového vzoru, tedy: *„jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.“*¹⁰⁴ Na rozdíl od novosti individuální povaha vytváří kritérium subjektivního posouzení už jen proto, že zákon zde zavádí termín informovaný uživatel. Navíc umocňuje subjektivní charakter slovním spojením „vyvolání celkového dojmu“, které už samo o sobě je velmi vágní a těžko uchopitelné. Neboť je zřejmé, že každá lidská osoba bude nabývat poněkud odlišného dojmu z těch stejných podnětů. Proto zvolená terminologie otevírá prostor pro diskusi a případné spory ohledně konkrétních průmyslových vzorů. Vzhledem k tomu, že ZPV se nevypořádává s definicí informovaného uživatele, je třeba se obrátit k nauce, která takového vidí jako uživatele zběhlého ve znalosti vzhledu do té doby veřejnosti zpřístupněných výrobků a je tak pro tyto účely osobou, u které se předpokládá v tomto směru určitá úroveň znalostí a vědomostí.¹⁰⁵ Je třeba zdůraznit, že i průmyslové vzory, které se budou lišit, mohou postrádat individuální povahu. A to v případě, že odlišnosti budou natolik malé, že celkový dojem z těchto dvou vzorů bude pod hranicí rozlišitelnosti.

6.1.3. Technická funkce výrobku

Výše zmíněné hmotněprávní podmínky jsou jediné, které je třeba splnit. Přesto ZPV vidí jako nutné zdůraznit, že technická funkce výrobku není pro

---

¹⁰³ ZPV, § 4

¹⁰⁴ ZPV, § 5 odst. 1

¹⁰⁵ Slovákova, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 89

účely udělení průmyslového vzoru nikterak důležitá, a tak tuto myšlenku zachycuje v § 7 ZPV.¹⁰⁶

V odstavci 2 téhož paragrafu potom zákon o průmyslových vzorech stanovuje další důležitou výjimku. Jestliže výrobek, který je určen k použití zejména spojením s jiným výrobkem, obsahuje na svém povrchu prvky, jež jsou potřebné za účelem mechanického spojení s jiným výrobkem, kterého po takovém připojení budou součástí, nebude se při přihlašování užitého vzoru k těmto částem výrobků přihlížet. Taková výjimka pomáhá druhotným výrobcům produkovat náhradní díly, které by jinak díky svému „designu spojení“ nemohly být vyráběny v důsledku průmyslově vzorové ochrany.

Zároveň jsou chráněni (odst. č. 3) výrobci stavebnicových systémů, které mají více možností zapojení nebo spojení. Jde například o systém LEGO, který díky svému designu umožňuje libovolnou kombinaci jednotlivých dílů.

6.1.4. Výluky z ochrany

Úprava průmyslových vzorů obsahuje, stejně jako úpravy vynálezů a užitných vzorů, výluky z patentovatelnosti, které se vážou na rozpor s veřejným pořádkem a dobrými mravy. Takže přestože by výrobek splňoval ostatní podmínky ochrany, v případě, že jeho vnější vzhled by mohl být v rozporu např. s dobrými mravy kvůli svému pornografickému obsahu, tak přihláška bude zamítnuta.

6.2. Řízení o přihlášce

Správní řízení o průmyslovém vzoru se zahajuje písemnou přihláškou. Opět je dobré (nikoliv povinné) použít formulář, který je k dispozici na stránkách Úřadu, neboť tak lze snáze splnit všechny náležitosti přihlášky, které jsou ve formuláři přehledně obsaženy. Je třeba, aby přihláška obsahovala:

- Žádost o zapsání průmyslového vzoru
- Údaje o přihlašovatel

---

¹⁰⁶ Takto se k této problematice vyjádřila také judikatura např.: rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví VZ 16049-85 a také: Jakl, L., Sbírnka správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv, I. Díl, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1999, str. 49

- Vyobrazení průmyslového vzoru (na toto je třeba klást zvláštní důraz, neboť je nejdůležitějším vodítkem při identifikaci průmyslového vzoru)
- Název průmyslového vzoru
- Výrobek, na němž je průmyslový vzor zachycen
- Údaje o původci
- Popis, který vysvětluje vyobrazení (není obligatorní náležitostí přihlášky)
- Žádost o odklad zveřejnění průmyslového vzoru (taktéž neobligatorní)

Na jedné přihlášce je možné žádat o zapsání pouze jednoho průmyslového vzoru, ale i více průmyslových vzorů (tzv. hromadná přihláška)

6.2.1. Průzkum přihlášky a zápis průmyslového vzoru

Úřad provádí průzkum přihlášky a předmětu přihlášky. V tomto smyslu, musí splnit přihláška formální náležitosti vypočtené v předchozí podkapitole a předmět přihlášky musí splnit podmínky na něj kladené ZPV a nesmí být shodný jako jiný, dříve přihlášený průmyslový vzor.¹⁰⁷ Na základě takto provedeného průzkumu Úřad, splňuje-li přihláška a její předmět náležitosti, zapíše průmyslový vzor do rejstříku průmyslových vzorů a zveřejní ho. V případě, že si přihlašovatel nepřeje zveřejnění v tak krátké době, může v přihlášce požádat o odklad zveřejnění a to až o 30 měsíců.

6.3. Právo přednosti

Právo přednosti je nedílnou součástí i úpravy průmyslových vzorů. Od podání přihlášky může přihlašovatel uplatnit právo přednosti vůči ostatním osobám, které by chtěly používat nebo dokonce přihlásit takovýto průmyslový vzor. V oblasti průmyslových vzorů činí primární doba pouze 6 měsíců. Jestliže chce přihlašovatel svůj výrobek a jeho vnější vzhled chránit průmyslovým vzorem i v jiných státech než v tom, ve kterém podal přihlášku, musí využít této lhůty k takovému jednání.

---

¹⁰⁷ ZPV, § 37

6.4. Právo k průmyslovému vzoru

Právo k průmyslovému vzoru náleží původci, nebo jeho nástupci. Opět je třeba připomenout, že původcem by měla být pouze fyzická osoba, neboť je třeba duševní činnosti pro vytvoření průmyslového vzoru. Stejně jako zákon o vynálezech upravuje ZPV spolupodílnictví na průmyslovém vzoru tak, že vytvoří-li průmyslový vzor více osob, mají k němu právo podle toho, jak se podíleli na jeho vytváření. Také úprava zaměstnaneckých průmyslových vzorů je obdobná jako u vynálezů, proto ji dále na tomto místě nebude věnován prostor.

Zápis průmyslového vzoru do rejstříku poskytuje jeho vlastníku jednotlivá oprávnění, díky kterým s ním může disponovat. Jde o právo nakládat s průmyslovým vzorem, právo vyloučit 3. osoby z užívání tohoto průmyslového vzoru, poskytnout souhlas s užíváním takového vzoru (zde jde o licenční smlouvu, viz. dále) a převést užitný vzor na třetí osobu. Takováto práva může vlastník průmyslového vzoru uplatňovat už od podání přihlášky. V případě, že dojde k užívání takového průmyslového vzoru již před jeho zveřejněním však pouze za předpokladu, že není používán v dobré víře.

Práva plynoucí z ochrany k průmyslovému vzoru se u jednotlivých výrobků vyčerpávají v případě, že takový výrobek je uveden na trh vlastníkem nebo s jeho souhlasem. Potom s výrobkem může nakládat a činit s ním dispozice kdokoliv. Přičemž nyní se aplikuje princip regionálního vyčerpání práv, tedy je-li výrobek uveden na trh v kterékoliv zemi Evropského společenství, dochází k vyčerpání práv plynoucích z ochrany průmyslového vzoru ve všech členských zemích společenství.

6.5. Doba trvání ochrany průmyslového vzoru

Základní doba ochrany činí 5 let od data podání přihlášky. Majitel průmyslového vzoru potom v posledním roce před uplynutím této doby může požádat o prolongaci ochranné doby o dalších 5 let. Takto může činit až do celkové délky 25 let. Samozřejmě během celé této ochranné doby je povinen platit správní poplatky podle Zákona č. 368/1992 Sb. o správních poplatcích (vypočtené v tabulce v této podkapitole), stanovené v položkách č. 135 - 137. Nesplní-li povinnost zaplatit takovýto správní poplatek, jeho právo na ochranu

průmyslového vzoru zaniká. Nicméně majiteli přihlášeného průmyslového vzoru se poskytuje ještě dodatečná šestiměsíční lhůta pro podání žádosti o obnovu. Zaplatí-li v této dodatečné lhůtě poplatek, který je dvojnásobný oproti poplatku zaplaceném v řádné lhůtě, doba platnosti průmyslového vzoru se prodlužuje.

V době od uplynutí řádné lhůty pro podání žádosti o obnovu a zaplacení poplatku v dodatečné šestiměsíční lhůtě, může dojít k využití průmyslového vzoru jiným subjektem, který bude považovat ochranu tohoto průmyslového vzoru za zaniklou. Takové jednání ZPV považuje za aprobované, když říká v § 11 odst. 5 „Práva třetích osob, které po marném uplynutí lhůty k podání žádosti o obnovu ochrany průmyslového vzoru ...(v řádné době)... v dobré víře započaly s využíváním průmyslového vzoru nebo k takovému využívání provedly vážné a účinné přípravy, nejsou obnovou provedenou na základě dodatečného podání žádosti o obnovu dotčena.“

Položka 135		
	Přijetí přihlášky průmyslového vzoru	1 000 Kč
	pokud je(jsou) přihlašovatelem(li) výlučně původce(i)	500 Kč
	Přijetí hromadné přihlášky průmyslového vzoru	1 000 Kč
	pokud je (jsou) přihlašovatelem(li) výlučně původce(i)	500 Kč
	za každý další průmyslový vzor obsažený v přihlášce	600 Kč
	a každý další průmyslový vzor obsažený v přihlášce, pokud je (jsou) přihlašovatelem(li) výlučně původce(i)	300 Kč
Položka 136		
	Přijetí návrhu na výmaz průmyslového vzoru z rejstříku	2 000 Kč
	za každý další průmyslový vzor obsažený v hromadně zapsaném průmyslovém vzoru	800 Kč
Položka 137		
	Přijetí žádosti o obnovu doby ochrany průmyslového vzoru	
	poprvé o 5 roků	3 000 Kč
	podruhé o 5 roků	6 000 Kč
	potřetí o 5 roků	9 000 Kč
	počtvrté o 5 roků	12 000 Kč

6.6. Zánik a výmaz průmyslového vzoru

Právo z průmyslového vzoru zaniká jednak v případě, že uplyne doba jeho ochrany, anebo v případě, kdy se ho jeho vlastník vzdá. U doby ochrany jde jednak o maximální délku, kterou může být průmyslový vzor chráněn (25 let), anebo o případ, kdy vlastník průmyslového vzoru nepožádá o prodloužení doby ochrany, resp. nezaplatí příslušný správní poplatek. U vzdání se práva zaniká toto vyznačení v rejstříku průmyslových vzorů. Takové vyznačení nastane až za předpokladu, že třetí osoby, jimž vázne na takovém průmyslovém vzoru právo, se dozví o vůli vlastníka vzdát se průmyslového vzoru.

Úřad dále vymaže průmyslový vzor z rejstříku v případech, které jsou stanoveny v § 27 odst. 1 a patří zde:

- a) *jestliže průmyslový vzor neodpovídá pojmu průmyslového vzoru*
- b) *pokud průmyslový vzor nesplňuje požadavky kladené na něj ZPV*
- c) *pokud jeho vlastník nemá právo na průmyslový vzor*
- d) *je-li průmyslový vzor již přihlášen nebo chráněn s účinky v České republice jako starší průmyslový vzor, avšak byl zpřístupněn veřejnosti po dni vzniku práva přednosti napadeného průmyslového vzoru*
- e) *je-li v průmyslovém vzoru použito rozlišovací označení, které před vznikem práva přednosti průmyslového vzoru poskytuje vlastníku označení právo takové užití zakázat*
- f) *představuje-li průmyslový vzor neoprávněné užití díla chráněného podle autorského práva*
- g) *představuje-li průmyslový vzor zneužití některého z prvků uvedených v článku 6 ter Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví*

Rozdílem u výmazu oproti zániku průmyslového vzoru je ten, že na vymazaný průmyslový vzor podle § 27 se hledí jako by takový průmyslový vzor nebyl vůbec do rejstříku zapsán. V zásadě se bude jednat o vymazání na návrh osoby, která má určitý právní zájem na tomto vymazání. Taková osoba podává

Úřadu návrh na výmaz, který musí odůvodnit a doložit důkazy. Vlastník se k tomuto návrhu má vyjádřit, ale na rozdíl od užitných vzorů jeho vyjádření nevede k automatickému vymazání vzoru bez meritorního zkoumání věci, ale takové nevyjádření pouze „není ... .. na překážku rozhodnutí o návrhu na výmaz.“¹⁰⁸

---

¹⁰⁸ ZPV, § 29 odst. 3

7. Ochrana odrůd Rostlin

Neopominutelnou součástí práva průmyslového vlastnictví je také ochrana odrůd rostlin, která je upravena zákonem č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem ochrany jsou odrůdy všech rodů a druhů rostlin, včetně jejich hybridů, které splňují podmínky pro poskytnutí ochrany.¹⁰⁹ V tomto kontextu je důležité zmínit, že ochrana biotechnologického vynálezu se také může vztahovat k rostlinám, ale ne k jednotlivým odrůdám, rodům nebo druhům, ale k více druhům obecně prostřednictvím určitého technického postupu, aplikujícího biologický materiál. Ochrana samotných odrůd rostlin se váže na jednotlivé odrůdy a ty jsou samotným předmětem ochrany.

V případě, že určitý subjekt dosáhne ochrany některé odrůdy rostliny, je mu udělen titul držitel šlechtitelských práv, která jsou v platnosti do konce 25. roku následujícího po roce, ve kterém byla práva k takové odrůdě udělena.

---

¹⁰⁹ zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, § 3 odst. 2 upravuje 4 podmínky: novost, odlišnost, uniformita, stálost.

8. Topografie polovodičových výrobků

Topografie polovodičových výrobků je neoddiskutovatelnou součástí nynější úpravy průmyslového vlastnictví. Nicméně využití této ochrany zůstalo velmi výrazně za původním očekáváním. Počet přihlášených topografií polovodičových výrobků za doby existence této ochrany se počítá na desítky. Konkrétně za prvních 10 let účinnosti zákona, který tuto problematiku upravuje, bylo přihlášeno méně než 10 přihlášek topografií polovodičových výrobků.¹¹⁰ Vzhledem k tomuto faktu se touto problematikou literatura zabývá pouze okrajově a stejně tak prostor v této práci bude pro ni minimální.

Ochrana topografií polovodičových výrobků je upravena zákonem č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků (dále jen „zákon č. 529/1991 Sb.“). Jde o útlý zákon čítající pouze 20 paragrafů, takže rozsah odpovídá důležitosti úpravy.

Klíčovým pojmem je jistě definice topografie polovodičového výrobku. Tedy zákon č. 529/1991 Sb. se na tuto problematiku dívá v § 2 takto: odst. 1 *„Topografií se pro účely tohoto zákona rozumí série jakkoli zafixovaných nebo zakódovaných vzájemně souvisejících zobrazení, znázorňující trojrozměrné trvalé uspořádání vrstev, z nichž se polovodičový výrobek skládá.“* a polovodičový výrobek je poté definován v následujícím odstavci 2 jako *„...forma mikroelektronického výrobku, který je určen k plnění elektronické funkce a který se skládá ze základního tělesa obsahujícího vrstvu polovodičového materiálu a opatřeného alespoň jednou vrstvou vodivého, izolačního nebo polovodičového materiálu v předem daném uspořádání.“*

Hmotněprávní podmínky pro úspěšnou registraci topografie polovodičového výrobku jsou dvě a to, že je výsledkem tvůrčí činnosti původce a že není v průmyslu polovodičových výrobků běžná.

Stejně jako u předchozích úprav průmyslového vlastnictví jsou zde zakotvena práva původce popř. zaměstnavatele nebo zadavatele takovému původci. Novinkou je ale to, že právo na ochranu topografie je nepřevoditelné.

---

¹¹⁰ Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 217

Pro registraci topografie polovodičového výrobku je nutné učinit přihlášení takové topografie u Úřadu průmyslového vlastnictví, který potom zkoumá, jestli má přihláška všechny náležitosti. Neprobíhá průzkum stavu techniky, se kterým by byl přihlášený předmět porovnáván. V přihlášce je třeba řádně doložit topografii buď výkresem, anebo fotografií.

Chráněná se stane topografie ode dne přihlášení, anebo v případě, že před přihlášením byla již obchodně využívána tak od tohoto dne. To vše za předpokladu, že přihláška splní nutné náležitosti. Obsah této ochrany spočívá v zákazu využívání takové topografie jinou osobou pro obchodní účely.

9. Převod práv z nehmotných statků

Právní úprava průmyslového vlastnictví je jedním ze základů mezinárodního obchodu, avšak samozřejmě i jedním z pilířů obchodu vnitrostátního. Bez této úpravy by nebylo možno bezpečně obchodovat s mnoha produkty, neboť by chyběla dostatečná jistota pro výrobce, že jeho výrobek nebude zneužit a nákladný vývoj se rázem stane bezcenným. Nicméně velmi významnou úlohu má právní úprava průmyslových práv i pro jinou oblast mezinárodního obchodu a to obchodu se samotnou technologií, chráněnou průmyslovým právem. Již v úvodu této práce bylo naznačeno, že průmyslové právo je třeba charakterizovat jako soukromoprávní s veřejnoprávními prvky. Jako nejdůležitější aspekt soukromého charakteru tohoto právního odvětví je třeba považovat libovolnou možnost disponovat s nehmotným majetkem.

Ačkoliv se v této kapitole budu zabývat především právními způsoby převodu nebo přechodu jednotlivých práv plynoucích z nehmotného majetku, není to jediný způsob, kterým se technologie může šířit od jednoho subjektu k druhému. K transferu nehmotných statků nebo úžeji technologií mohou sloužit také odborné časopisy¹¹¹, nebo odborné konference popřípadě jiné osobní setkání, studijní pobyty v zahraničí nebo v jiných tuzemských podnicích, technologie se může šířit také pomocí veřejných rejstříků obsahujících jednotlivá technická řešení, která jsou chráněna pouze omezenou dobu a po vypršení této ochranné doby se stávají volně přístupnými. Jedním z velmi častých způsobů transferu technologie je jeho kopírování nebo napodobování, které je často v rozporu s právní úpravou a děje se cestou nelegální. Avšak pro účely této práce je nejdůležitější zmínit převod prostřednictvím smluvních instrumentů, které se běžně používají.

Transfer nehmotných statků je velmi důležitou součástí průmyslového práva už jenom kvůli tomu, že umožňuje subjektu, který vyvíjí technologii,

---

¹¹¹ Malý, J., Obchod nehmotnými statky, Praha: C.H. Beck, 2002, str. 71

zvýšit rychlost amortizace nákladů vynaložených pro takový vývoj.¹¹² Zvyšuje tedy motivaci pro vývoj, a tím umožňuje zvyšovat tempo technologického vývoje. Nicméně přináší taky rizika pro subjekt, který by se chtěl podělit o svůj nehmotný majetek. Může totiž dojít k nechtěnému prozrazení důležitých informací, které by mohly posléze sloužit konkurenci, aniž by původní majitel z toho mohl jakkoliv těžit. Je proto třeba transfer nehmotného statku rozdělit do určitých etap. Přičemž mezi subjekty, které spolu jednají, dochází k postupnému odkrývání jednotlivých detailů technologie. Při počátečních fázích jsou odkryty pouze základní informace a majiteli nehmotného statku nehrozí v podstatě žádné riziko odkrytí důležitých aspektů. Nicméně těsně před úspěšným dokončením negociace se odkrývá velmi podstatná nebo dokonce úplná informace o nehmotném statku a může dojít k nechtěnému (alespoň ze strany poskytovatele) nedokončení vyjednávacího procesu, přičemž potenciální nabyvatel je obeznámen se všemi aspekty a může z nich těžit.¹¹³

Tedy majitel nehmotného statku je oprávněn libovolně převádět práva k nehmotnému statku na jinou osobu, přičemž při takové činnosti dochází ke změně vlastníka nehmotného statku. Avšak majitel je také oprávněn pouze poskytnout souhlas s užíváním předmětu nehmotného statku, jehož je majitelem; tento transfer se provádí licenční smlouvou.

Samozřejmě se nabízí více možností převodu (popř. přechodu) práv plynoucích z nehmotného statku z osoby, která tento statek vytvořila, na osobu jinou, důležité jsou v tomto smyslu zejména tyto smluvní instrumenty:

- smlouva licenční
- smlouva o převodu práv k nehmotnému statku
- smlouva o dílo nehmotné
- opční smlouva
- smlouva o výzkumu na zakázku

Nejčastější způsob transferu práv plynoucích z duševního vlastnictví zůstává poskytnutí licence. Obecně se licencí označuje udělení souhlasu k výkonu nějaké činnosti, která není sama o sobě povolená a vyžaduje aprobaci

---

¹¹² Telec, I., Přehled práva duševního vlastnictví. 1. Lidskoprávní základy, licenční smlouva, Brno: 2002, str. 92

¹¹³ Malý, J., Obchod nehmotnými statky, Praha: C.H. Beck, 2002, str. 68

veřejnoprávní autoritou¹¹⁴. V kontextu duševního vlastnictví nabývá termín licence poněkud jiného významu, kdy jde výhradně o soukromoprávní institut, při němž majitel nemotného statku (tedy osoba soukromého práva) uděluje souhlas s využíváním chráněného technického řešení nebo jiného nemotného statku. Nedochozí k přechodu vlastnického práva, neboť původní majitel (v některých případech i původce nemotného statku) nechce přijít o možnost nadále disponovat s předmětem duševního vlastnictví ať už za doby trvání licence (v případě nevýlučné licence viz. dále), anebo po skončení doby na kterou byla licence poskytnuta (v případě výlučné licence). K přechodu vlastnického práva je třeba uzavřít jinou smlouvu, která je označována jako smlouva o převodu práv k nemotnému statku. Lze tedy říci, že jestliže se převádí určitá část práv plynoucích z nemotného statku, bude se jednat o vztah na základě licenční smlouvy. Pokud se bude převádět celý a úplný soubor práv k nemotnému statku (tuto akci můžeme označit také jako převod absolutního práva k nemotnému statku), tak se použije institut smlouvy o převodu práv k nemotnému statku. z výše zmíněného je patrné, že smlouva licenční má nejbližší k nájemní smlouvě, ale není možné tyto dva instituty soukromého práva zaměňovat, neboť licenční smlouva má samostatnou právní úpravu obsaženou v obchodním zákoníku a z ní plynoucí jiný obsah.

9.1. Důvody uzavírání smluv

Motivem k užití licenční smlouvy je samozřejmě možnost využití nemotného statku ze strany zájemce o tento nemotný statek, ale toto je pouze motiv resp. důvod obecný, který je třeba dále rozvést, stejně jako důvody, které vedou poskytovatele licence ke svolení s tímto využíváním.

Základní pohnutou pro nabyvatele licence je fakt, že výrobek nebo postup je chráněn a nelze jej proto využívat, neboť by za toto využití hrozila sankce. Proto se nabyvatel licence dohodne s majitelem nemotného statku, který mu touto smlouvou udělí souhlas k využití výrobku nebo postupu a nabyvatel licence je oprávněn s tímto výrobkem (nebo výrobkem vzniklým na základě chráněného postupu) obchodovat a využívat ho.

---

¹¹⁴ Tamtéž str. 73

Dalším důvodem pro nabyvatele oprávnění z licence je implementace chráněného řešení do nějakého produktu, který je nabyvatel již oprávněn využívat a tak zvýšit technologickou nebo jinou úroveň.

Nezanedbatelné je i hledisko využití chráněného řešení jako určitý stupeň ve vývoji jiného technického řešení, kdy díky již odzkoušenému meziprojektu se nabyvatel licence nevystavuje riziku vynálezecké nejistoty. Využije se řešení, které je už známé a nemusí se vkládat finanční prostředky a časová investice do fáze vývoje, který už jiné subjekty podstoupily.

Někdy je však motivem nabyvatele licence zcela jiný zájem, a to když chce díky licenci využít konkurenční výhody. Jde například o situaci, kdy chráněný nehmotný statek je schopen konkurovat jeho výrobku, kdyby se dostal na trh. Proto je často výhodnější dohodnout se na licenci s majitelem nehmotného statku a tak se vyvarovat toho, že bude licence poskytnuta konkurenci, a tím by se snížila rentabilita původního produktu. Přičemž toto řešení je zejména vhodné v situacích, kdy se buď do vývoje nebo do výrobního procesu investovaly značné investice.

Samozřejmě majitele nehmotného statku k licencování vedou zcela odlišné důvody, než nabyvatele. Jak už bylo naznačeno, takovýto majitel má více možností, jak umožnit jiným osobám disponovat s tímto nehmotným vlastnictvím. Avšak důležité je poukázat zejména na to, z jakého důvodu majitel nehmotného statku zvolí raději cestu smlouvy licenční, místo toho, aby převedl všechna práva na nabyvatele pomocí smlouvy o převodu práv k nehmotnému statku.

Jde zejména o situaci, kdy majitel je sám také činný při uvádění výrobku na trh a tato činnost je pro něj rentabilní. Nicméně může být pro něj komplikované, ať už z logistických nebo právních důvodů, expandovat na trhy jiné, než na ty, na kterých působí. Tyto ostatní trhy by pro něj zůstaly uzavřené, a proto lze využít licenční smlouvy k tomu, aby se produkty šířily i do oblastí, kde majitel nehmotného statku nepůsobí a díky protiplnění ze strany nabyvatele licence, které je nedílnou součástí licenční smlouvy, profituje i z těchto oblastí.

Velmi častý případ je ten, že majitel nehmotného statku nemá zájem produkt realizovat v té fázi, že by ho i uváděl na trh. Jde buď o vynálezce, který nemá dostatečný kapitál na výrobní proces nebo se výrobního procesu nechce

účastnit nebo může jít o subjekt, který se zabývá pouze vývojem a samotná realizace nepatří do oblasti jejich zájmu, popřípadě může jít o společnost, která se soustředí ve výrobní fázi na jiné produkty a nemá výrobní kapacity pro tento zmíněný produkt. Ve všech případech zmíněných výše je vhodné a výhodné pro tyto subjekty poskytnout prostřednictvím licenční smlouvy možnost jiné osobě využívat nehmotný statek, neboť tato osoba za toto využívání bude poskytovat kompenzaci (nejčastěji finanční).

Zbývá vyřešit otázku, proč volit právě licenční smlouvu, a nikoliv smlouvu o převodu práv. V případě nevýlučných licenčních smluv (viz. dále) je důvod jasný; majitel nehmotného statku je nadále oprávněn poskytovat licence i jiným osobám a může tak násobit své příjmy z jednoho nehmotného statku. Tady je však nutné připomenout, že kompenzace v souvislosti s licenční smlouvou (zejména nevýlučnou licenční smlouvou) je na jiné úrovni, než kompenzace v případě smlouvy o převodu práv k nehmotným statkům.¹¹⁵ Jde-li o výlučnou licenční smlouvu, spoléhá majitel nehmotného statku na to, že po vypršení doby, po kterou je smlouva platná, dojde ke zvýšení hodnoty tohoto nehmotného statku a bude možné případnému následujícímu zájemci o licenci nastavit cenu výše.

Je však třeba nabádat k opatrnosti nabyvatele nehmotného statku v případě přechodu práv k tomuto statku, neboť technický a technologický vývoj jde kupředu obrovským tempem, a zejména co se týče průmyslového vlastnictví, nemůže si být nikdo jistý tím, že jeho produkt nebude už zítra překonán technologicky vyspělejším produktem nebo levnějším řešením. Je tudíž namístě obezřetnost v případě uzavírání licenčních smluv.

9.2. Druhy licenčních smluv

Název podkapitoly je poněkud zavádějící, jde o jeden smluvní typ, který se však liší svým obsahem a významem, proto se v odborné literatuře mluví o druzích licenčních smluv. Nejvýznamnějším dělením je na licenční smlouvy výlučné a nevýlučné

---

¹¹⁵ Samozřejmě v tomto případě nelze absolutizovat, ale lze hovořit o logické hodnotové diferenciaci těchto dvou smluvních typů.

9.2.1. Výlučná licence

U výlučných a dichotomicky potom u nevýlučných licencí jde o to, kolik práv si ponechává majitel nehmotného statku. Při uzavření výlučné licenční smlouvy se majitel nehmotného statku zavazuje neposkytnout licenci žádnému jinému subjektu. Nabyvatel licence má tedy jistotu, že pouze on bude oprávněn využívat nehmotný statek a bude mít tak konkurenční výhodu oproti ostatním. Výlučné licence můžeme ještě rozdělit do následujících kategorií:

- **výlučné licence teritoriálně omezené**, kdy nabyvatel licence je jediným subjektem, který obdrží licenci, ale pouze co do oblasti v licenční smlouvě vymezené. V jiných oblastech (nejčastěji se bude vázat omezení na státy popř. skupiny států jako ES apod.) může být licence udělena jinému subjektu. Nedílnou součástí bude klauzule o tom, že zboží jednoho nabyvatele licence nebude uváděno na trhy, kde je licence udělena jinému subjektu.
- **výlučné licence teritoriálně neomezené**, kdy nabyvatel licence nebude mít konkurenci v žádné zemi, kde je nehmotný majetek chráněn, neboť jeho majitel nebude moci udělit licenci žádné jiné osobě.
- **výlučné licence neomezující činnost majitele nehmotného statku**, kdy majitel nehmotného statku může nadále využívat svého nehmotného statku a výrobky uvádět na trh podle vlastní vůle.
- **výlučné licence zahrnující i majitele nehmotného statku**, kdy ani majitel nemá oprávnění dále využívat nehmotného statku a pouze nabyvatel licence je oprávněn s takovým statkem nakládat.

9.2.2. Nevýlučná licence

Nevýlučná licence je charakteristická tím, že ponechává i po udělení licence majiteli nehmotného statku možnost dále sjednávat licenční smlouvy s jinými subjekty, které mají zájem o využívání tohoto vlastnictví. Jasně patrná výhoda pro majitele v podobě možnosti získat prostředky za stejné řešení z více zdrojů je však devalvována nižší cenou, která je sjednána jako protiplnění v licenční smlouvě.

9.2.3. Pasivní a aktivní licence

Z pohledu poskytovatele licence se hovoří o aktivní licenci z pohledu nabyvatele potom o pasivní. Takovéto rozlišování však nemá velký význam.

9.2.4. Sublicence

Umožní-li majitel nehmotného statku ve smlouvě, sjednané s nabyvatelem, aby takový nabyvatel dále uzavíral smlouvy s třetími subjekty, ze kterých plyne, že tyto třetí subjekty mají právo taktéž využívat zmíněný nehmotný statek, jedná se o smlouvy, které se nazývají Sublicenčními. Tyto smlouvy mohou být výhodné pro obě strany původního smluvního vztahu. Majiteli nehmotného statku umožňuje rozšiřovat rádius jeho působení, aniž by on musel vykonávat aktivitu, neboť se o to stará jeho smluvní partner. Nabyvateli licence z této činnosti potom plynou příjmy ze sjednaných sublicenčních smluv.

9.2.5. Křížová licence

Při tomto druhu licence¹¹⁶ dochází k vzájemnému poskytnutí licence mezi dvěma (resp. více) subjekty, přičemž každý z nich je v takovém vztahu jak nabyvatelem, tak poskytovatelem práv plynoucích z nehmotného statku. Přičemž jde většinou o transakci bezplatnou.¹¹⁷

9.2.6. Nabídka licence

Úprava průmyslových práv obsahuje taktéž institut nabídky licence. Například § 19 VZN definuje nabídku licence takto: „*Prohlásí-li u Úřadu přihlašovatel, popřípadě majitel patentu, že komukoli poskytne právo k využití vynálezu (nabídka licence), vznikne právo k využití vynálezu každému, kdo nabídku licence přijme a písemně to sdělí přihlašovateli nebo majiteli patentu.*“ Jde tedy o prohlášení majitele nehmotného statku¹¹⁸, kterým se zavazuje uzavřít licenční smlouvu s kýmkoliv, kdo o ni má zájem. Taková nabídka licence neznámá, že majitel poskytuje nehmotný statek bezplatně; samozřejmě

---

¹¹⁶ Taktéž je používán anglický termín Cross licence.

¹¹⁷ Malý, J., Obchod nehmotnými statky, Praha: C.H. Beck, 2002, str. 77

¹¹⁸ V případě zmíněném v tomto odstavci jde o majitele patentu.

úplatnost se zachovává, avšak odlišnost spočívá v tom, že si nemůže volně vybrat kontrahenta, resp. odmítnout některého zájemce o licenci.

9.2.7. Nucená licence

Nucená licence má zcela odlišný charakter než výše zmíněné smluvní ujednání. Jde o veřejnoprávní prvek, který umožňuje nucený převod práv k nehmotnému statku. Tato problematika je podrobněji rozebrána v kapitole o vynálezech a patentech.

9.3. Zákonná úprava

Licence je upravena v obchodním zákoníku v §§ 508 – 515; jde o úpravu poměrně kusou. Kogentní jsou jen základní ustanovení¹¹⁹ v § 508 a poté ještě § 509 odst. 1 upravující nutnost zápisu do veřejného rejstříku.¹²⁰

Je vhodné by licenční smlouva byla konzistentní a obsahovala vše, co je zapotřebí pro smluvní vztah a pro všechny eventuality, které mohou v budoucnu vzniknout. Není možné vzorem pokrýt vše, co by měla smlouva obsahovat, neboť je třeba vždy přizpůsobit konkrétní obsah otázce nehmotného statku, který je předmětem této smlouvy. Nicméně lze alespoň v hrubých rysech vytyčit nejdůležitější aspekty, které by v licenční smlouvě měly být zaneseny.

Samozřejmostí je podrobná úprava **smluvních stran**. Tato je třeba ze strany poskytovatele licence proto, aby bylo jasné, že takovýto poskytovatel je zároveň vlastníkem nehmotného statku. Zároveň je nutné, aby k licenci dali souhlas všichni spolumajitelé, proto je důležité i případné spolumajitelství zachytit ve smlouvě, popř. se na něj v negociačním procesu informovat. Toto se dá ve většině případů ověřit ve veřejném rejstříku. Identifikace nabyvatele je zase důležitá proto, že poskytovatel musí mít jasno, které subjekty budou využívat jeho nehmotný statek. Identifikace kontrahentů je také důležitá, proto že české právo vyžaduje zapsání licence do veřejného rejstříku.

Jako další bude v licenčních smlouvách následovat samotné **vymezení předmětu smlouvy**, které je nejdůležitější částí smlouvy.¹²¹ Jde o přesné

---

¹¹⁹ Obchodní zákoník § 263 odst. 2

¹²⁰ Obchodní zákoník § 263 odst. 1

vymezení toho, co je předmětem licenční smlouvy a který nehmotný statek se poskytuje touto licenční smlouvou, jaké činnosti se touto smlouvou aprobují a které naopak už jdou za hranici povoleného užívání. Zásadně by se měl vymežit způsob nakládání nabyvatele s nehmotným statkem. Zdali tento má právo vyrábět a prodávat výrobky popřípadě využívat chráněnou službu nebo postup, nebo zdali je možné pouze využívat nehmotný statek pro osobní popřípadě komerční potřebu, ale nelze ho dále reprodukovat a šířit. Je dobré ještě jednou zdůraznit, že vymezení samotného předmětu smlouvy má primární důležitost v celé licenční smlouvě a je na něj třeba klást zvlášť velký důraz.

Velmi důležitým aspektem ve vztahu k předmětu smlouvy je **teritoriální určení**, kde lze licence využívat. Licence se dají omezit pouze na některé území a je na libovůli smluvních stran, jak tuto problematiku ošetří, zdali bude licence pokrývat všechny země, ve kterých je nehmotný statek chráněn nebo jen některé, popřípadě jeden stát nebo dokonce pouze část státu.

Licenční smlouva by neměla opomíjet **technickou dokumentaci** a její dostupnost. Hodně nehmotných statků se bez doprovodné technické dokumentace neobejde, a proto je nasnadě, aby byla nabyvateli licence k dispozici.

Dále je třeba upravit **práva a povinnosti jednotlivých stran**. I když samotné využívání nehmotného statku už bylo zmíněno výše (tedy povinnost poskytovatele poskytnout potřebnou součinnost a povinnost nabyvatele využívat nehmotný statek pouze tak, jak dovoluje licenční smlouva), je třeba stanovit ještě další povinnosti, které jsou však často neméně důležité. Poskytovatel by měl například předat potřebnou dokumentaci nabyvateli, popřípadě poskytnout součinnost při odstraňování nejasností v dokumentaci. Velmi častou povinností na straně nabyvatele je uvedení nehmotného statku do výroby. Neboť i poskytovatel má často zájem na tom, aby jeho nehmotné statky byly realizovány a dostaly se na trh. Samozřejmou povinností nabyvatele je postupovat v souladu s dokumentací a technickou specifikací, aby nedocházelo k vadám na výrobku, a tím k poškození dobrého jména poskytovatele licence. Na tuto povinnost by

---

¹²¹Telec, I., Přehled práva duševního vlastnictví. 1. Lidskoprávní základy, licenční smlouva, Brno: 2002, str. 134

měla také navazovat úprava případné možnosti odchýlení se od technické dokumentace.

Obvykle se do licenčních smluv zachycuje také postup při případném **zdokonalení** nehmotného statku a to jak ze strany poskytovatele licence, tak i v případě, že zdokonalení provede nabyvatel licence. Většinou si strany takového zdokonalení navzájem poskytují a v licenční smlouvě se upravuje, zdali se tak děje bezplatně anebo naopak úplatně.

V samotné licenční smlouvě je možné věnovat se také **utajení** detailů nehmotného statku. Podrobněji je tato problematika zachycena později.

Jako jednu z nejdůležitějších částí smlouvy a to zejména co do hospodářského významu lze označit problematiku **kupní ceny**. Ačkoliv cena za poskytnutí licence spadá výhradně do soukromoprávní sféry a rozhodování o ní náleží pouze na vůli kontraktačních stran, je třeba toto tvrzení ještě doplnit tím, že občanský zákoník, jako obecný předpis soukromého práva, který je tedy relevantní i pro tuto problematiku a v § 39 omezuje smluvní volnost v tom směru, že za neplatné jsou považovány ty právní úkony, které odporují dobrým mravům. Zde je tedy otevřen prostor pro limitaci ceny. Většinou se považuje za rozumné a přijatelné, jestliže cena za licenci dosahuje zhruba hodnoty 25-45% ze zisku, který nabyvatel dosáhne užíváním licencovaného nehmotného statku.¹²² Pro odhad relevantní ceny je třeba udělat analýzu toho, jak a v jakém rozsahu bude nabyvatel nehmotný statek využívat. Tedy zejména je třeba smluvně upravit rozsah výroby, od kterého se poté bude odvozovat předpokládaný zisk a od něj zase samotná cena licence.

Cena za licenci se dá rozdělit do dvou částí, přičemž ve smlouvě mohou být přítomny obě dvě, anebo jen některá z nich. Zaprvé jde o část, kdy se platí jednorázový poplatek. Tedy částka, na které se smluvní strany dohodnou a jež bude v určené lhůtě zaplácena. Druhou část tvoří tzv. licenční poplatek, který je navázán na každý jednotlivý výrobek vytvořený podle nehmotného statku, anebo na každé jednotlivé užití nehmotného statku. V zásadě jde o procentní částku z prodejní ceny výrobku nebo o pevnou částku za každý výrobek, který užitím nehmotného statku vyprodukuje.

---

¹²² Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha: Beck, 2005, str. 280

V souvislosti s cenou je nasnadě doporučit zakotvení také minimálních licenčních poplatků v licenční smlouvě, neboť v případě, že nabyvatel nebude uskutečňovat výrobu v plánovaném rozsahu, může dojít k situaci, že poskytovatel nedosáhne předpokládaných výnosů z nehmotného statku.

V neposlední řadě je třeba upravit v licenční smlouvě **dobu platnosti** a účinnosti takové smlouvy. Pro účinnost licenční smlouvy vůči třetím osobám je třeba, aby taková smlouva byla zapsána v příslušném veřejném rejstříku.¹²³ Avšak tato úprava nebrání vstupu této smlouvy v platnost a účinnost mezi smluvními partnery, proto je obvyklé sjednávat účinnost smlouvy už od chvíle podpisů smluvních stran. Samotné trvání smlouvy bude ovlivněno dobou platnosti ochrany nehmotného statku, neboť po této době bude nehmotný statek volně k dispozici bez možnosti ochrany.

9.4. Jiné smluvní typy vztahující se k nehmotným statkům

Při využívání nehmotných statků se využívají i jiné typy smluvních ujednání. Licence je sice nejčastější, ale nelze ji považovat za jediný možný nebo nejvýhodnější smluvní typ. Volba se vždy bude muset přizpůsobovat konkrétní situaci.

9.4.1. Smlouva o převodu práv k nehmotným statkům

Tento smluvní typ je nutné využít v případě, kdy se převádí celé spektrum práv spojených s nehmotným statkem neboli absolutní právo k nehmotnému statku. Na základě této smlouvy se stane nabyvatel novým majitelem nehmotného statku a tak je zřejmé, že dochází k přechodu vlastnického práva. Někdy se tohoto právního institutu využívá v případech, kdy je třeba provést narovnání a zahladit tak spory mezi dvěma subjekty, případně nelze-li vyřešit spor smířčí cestou a hrozí spor soudní. Jde zejména o případy, kdy jednotlivé patenty navzájem kolidují, nejčastěji v případě závislých patentů.¹²⁴

---

¹²³ Např. VZN, § 14 odst. 2: „Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku.“

¹²⁴ Malý, J., Obchod nehmotnými statky, Praha: C.H. Beck, 2002, str. 95

Smlouva o převodu patentu není upravena jako zvláštní smluvní typ v obchodním ani v občanském zákoníku ani v jednotlivých zvláštních zákonech, je tedy třeba na ni nahlížet jako na smlouvu nepojmenovanou. Svým charakterem má však nejbliže ke smlouvě kupní a ke smlouvě o postoupení pohledávky.

Důležité je, že ve smlouvě o převodu práv k nemotným statkům je možné převádět jen některé nemotné statky a to ty, které to svou povahou umožňují. Problém tedy nenastane v případě patentů, užitných vzorů apod. ale v případě know-how tento smluvní typ ale nelze použít, neboť z povahy věci to není možné.

9.4.2. Smlouva o dílo nemotné

Často dochází k objednání díla, které má charakter nemotného statku. Typickým příkladem dnešní doby je počítačový program. V tomto případě objednatel objednává takovýto statek prostřednictvím smlouvy o dílo nemotné, jejímž obsahem je povinnost něco vytvořit, zpracovat, vyvinout, vyzkoumat nebo posoudit a objednatel má povinnost za tuto činnost zaplatit.

Ačkoliv se touto smlouvou nepřevádí práva, neboť vytvořený nemotný statek je ve vlastnictví objednatele, tak se i v této smlouvě objevují prvky licenční smlouvy a to zejména v aspektu úpravy podmínek budoucího využívání vytvořeného nemotného statku.

Smlouva směřuje k nějakému specifikovanému výsledku, tedy samotná činnost, která je na základě smlouvy prováděná, není cílem.

Ačkoliv do značné míry jde o specifickou smlouvu nelze hovořit o zvláštním smluvním typu, a proto se využije úprava normální smlouvy o dílo podle obchodního zákoníku (v případě obchodních vztahů).

9.4.3. Dohoda o utajení

Informace o nemotném statku jsou často zveřejňovány v některém veřejném rejstříku, kde je často zachycena velmi podrobná dokumentace týkající se tohoto statku. Ne vždy však tato dokumentace poslouží k úplné a finální

představě, jak celý proces výroby nebo užívání nehmotného statku probíhá. Často je potřeba k tomuto ještě přidat jiné „know-how“, které si však majitel úzkostlivě chrání a nechce dopustit jeho prozrazení.

Obchodní zákoník v § 271 upravuje povinnost chránit údaje, které se osoba dozví v souvislosti s uzavíráním smlouvy a druhá strana je označí za důvěrné. Takové údaje nesmí použít ve svůj prospěch ani je sdělit třetí osobě. Takto sice zákoník v základních rysech chrání citlivé informace, ale rozhodně lze doporučit uzavření dohody o utajení, ve které lze definovat konkrétněji podmínky nakládání s informacemi.

Dohodu o utajení lze rozdělit do dvou typů. Jednak jde o dohodu respektive klauzuli v samotné licenční smlouvě, popřípadě v jiném smluvním ujednání, ve kterém se strany dohodnou na utajení jednotlivých detailů jak technického tak obchodního charakteru. A jako druhá možnost se nabízí uzavřít zvláštní a separátní smlouvu, kterou bude vhodné použít jak v případě, že ještě jiná smlouva uzavřena není a v budoucnu ani být nemusí, anebo jiná smlouva je, ale i tak se využije ještě institutu utajení, který potom bude nezávislý na osudu vedle stávající smlouvy.

Před uzavřením smlouvy, ve které bude docházet k transferu některých práv z nehmotného statku na nabyvatele, musí být nabyvatel relativně podrobně s tím, za co hodlá zaplatit. Proto je třeba zpřístupnit určité informace o tom, co je předmětem nehmotného statku, jak tento funguje a podobně. Je proto nutné vyžádat si od protistrany záruku, že tyto údaje nebude využívat popř. zneužívat ani že je neposkytne třetí osobě.

Samozřejmě předmětem smlouvy o utajení bude závazek poskytovatele, že informace bude poskytovat a tyto budou poskytovat informace co možná nejnovější.

Osoba, jíž se poskytují informace, je obvykle povinna v dohodě o utajení zavázat se, že své zaměstnance popřípadě jiné osoby, které s takovými informacemi přijdou do styku, dále zaváže k mlčenlivosti ve stejném rozsahu, jaký je stanoven v původní smlouvě.

Jako sankce za porušení dohody o utajení se obvykle sjednává značná smluvní pokuta, která je obvykle vázána na každé porušení této povinnosti.

Popřípadě jako další sankce lze sjednat zrušení ostatních smluv, které se týkají nehmotného statku.

K mlčenlivosti zavázaný partner se může dozvědět některé informace, které jsou předmětem dohody, i z jiných zdrojů, popřípadě některé informace může mít již před započítím negociačního procesu. Je proto dobré ve smlouvách o utajení na tento případ pamatovat a vypořádat se s ním tak, že s takovými informacemi pracovat může anebo nemůže.

Jak již bylo zmíněno na začátku této podkapitoly, obchodní zákoník sice upravuje v § 271 povinnost zachovávat mlčenlivost v případě uzavírání smluv a označení údajů za důvěrné, ale nikde jinde dohoda o utajení nebo podobný smluvní typ v našem právu zachycen není. Je proto třeba na něj nahlížet jako na smluvní typ nepojmenovaný, anebo jako součást smlouvy jiné např. smlouvy licenční.

9.4.4. Opční smlouva

Tento typ smlouvy je využíván v případech, kdy potenciální zájemce o nehmotný statek nemá dostatek informací o technologii a chce si ji odzkoušet dříve, než se rozhodne k jejímu pořízení na základě smlouvy o převodu práv k nehmotnému statku nebo licenční smlouvy. Proto využije možnosti uzavření opční smlouvy, která umožňuje vyzkoušet si nehmotný statek.

Oprávněný z opční smlouvy na jejím základě má v určené lhůtě právo opce; tedy právo na uzavření smlouvy např. licenční v případě, že se mu nehmotný statek osvědčí. Většinou za tuto možnost však musí zaplatit vždy relativně vysoký poplatek. Poskytovatel se na oplátku zavazuje, že k takové smlouvě, která má vzniknout v budoucnu dá souhlas a uzavře ji a v době trvání opční smlouvy neuzavře žádnou licenční nebo jinou smlouvu s jiným subjektem.

Je proto vhodné už v opční smlouvě sjednat jednotlivé detaily smlouvy, kterou se plánuje uzavřít v budoucnu.

Velmi podobným institutem je smlouva o koupi na zkoušku. Rozdíl je však v tom, že se může jednat pouze o koupi hmotného statku, takže nelze jím převádět práva k nehmotnému statku, neboť pro tyto je určen jiný smluvní typ, o kterém se mluví v jiných částech této kapitoly.

Dále lze k opční smlouvě připodobnit smlouvu o zpětném prodeji, kdy původní majitel nehmotného statku si vymíní ve smlouvě rozvazovací podmínku, na základě které později může v určené lhůtě koupi zrušit.

10. Vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Dojde-li k porušení nějakého práva, které je garantováno vlastníkov¹²⁵ patentu, užitého vzoru anebo jiného institutu průmyslového vlastnictví, je samozřejmě žádoucí, aby se vlastník mohl účinně bránit a podniknout kroky, které by bezpráví vyvážily. V rámci Evropské unie bylo vymáhání práv z průmyslového vlastnictví až do roku 2006 upraveno v jednotlivých členských státech různě. Rozdíly způsobovaly komplikace, zejména co se týče procesní stránky věci. *„Například existovaly výrazné rozdíly v jednotlivých členských státech mezi prováděcími pravidly pro používání prozatímních opatření, užívaných zejména k zajištění důkazů, stanovení výše náhrady škody, nebo v řízení vedoucímu k vydání soudního zákazu. V některých členských státech neexistují taková opatření, řízení a nápravná opatření, jako je právo na informace a stažení zboží uvedeného na trh, kterým jsou porušována práva, na náklady porušovatele.“*¹²⁶ Aby se překlenuly problémy s rozdílnou úpravou, byla vydána směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES (dále v této kapitole také jako „směrnice“), která zakládá povinnost členským státům EU přizpůsobit vnitrostátní právní úpravu tak, aby odpovídala znění této směrnice a to do 29. 4. 2006. Česká republika povinnost splnila z. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví a také zákonem č. 216/2006 kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.¹²⁷

Směrnice se zabývá celým spektrem duševního vlastnictví a vymáhání práv z něho. Český normotvůrce však problematiku systematicky rozdělil. Zákonem č. 221/2006 Sb., upravil oblast průmyslového vlastnictví tak, že pro

---

¹²⁵ jednotlivé zvláštní zákony týkající se průmyslového vlastnictví nejsou jednotné v používání terminologie vlastnického práva k předmětům průmyslového vlastnictví. Některé používají termín vlastník, některé majitel. V této kapitole tedy bude používáno obou termínů.

¹²⁶ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/48/ES důvody pro přijetí směrnice bod 7)

¹²⁷ Není úplně na škodu doplnit, že ČR sice svou povinností promítnou úpravu směrnice do zákonodárství splnila, ale stalo se tak až po uplynutí lhůty, kterou stanovila směrnice. Konkrétně z. č. 221/2006 nabyl účinnosti 26.5.2006 a z. č. 216/2006 nabyl účinnosti dne 22.5.2006. Jde tedy o zpoždění čítající bezmála měsíc v případě obou zákonů.

tuto problematiku vytvořil speciální zákon, zákonem 216/2006 Sb., potom oblast práva autorského tak, že učinil novelu autorského zákona a do tohoto zákona vložil taky novelu OSŘ, která se váže na směrnici a platí pro celou problematiku duševního vlastnictví. Takovýto krok je logický, neboť průmyslové vlastnictví, které se od autorského práva poněkud liší, je tvořeno jednotlivými zákony, které jsou nyní zaštiťovány speciálním zákonem, přičemž autorské právo, jehož hmotněprávní úprava je vtělenu do jediného zákona, nepotřebuje takové přemostění a je možno relevantní pasáž začlenit přímo do zákona.

Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví zakotvuje několik důležitých institutů. Ustanovení § 2 tohoto zákona upravuje osoby, které jsou oprávněny vymáhat právo. Přičemž oproti starší úpravě¹²⁸ je okruh osob rozšířen. Nejde jen o vlastníka (resp. majitele). Takové kroky mohou činit také osoby, jež požívají práva z průmyslového vlastnictví na základě licence nebo obdobného institutu. V tomto případě však k takovému domáhání se práv musí mít souhlas vlastníka a bez takového odsouhlasení nejsou oprávněni podstupovat kroky k vymožení práv z průmyslového vlastnictví. Může se to zdát svazující, ale standardním ustanovením licenční smlouvy bude takováto doložka, takže v praxi to nečiní větších potíží. Navíc takovéto omezení je účinné jen v období jednoho měsíce od doručení oznámení, ve kterém vlastníka nebo majitele informuje nabyvatel licence, že k takovému porušení došlo. Neučiní-li vlastník v této lhůtě kroky k zahájení řízení, ve kterém by se takové porušení projednávalo, bez ohledu na neudělený souhlas, může nabyvatel licence postupovat, jak uzná za vhodné. Jako další subjekt, který se může domáhat práv je „*profesní organizace ochrany práv, která je řádně uznávána v zemi původu jako organizace oprávněná zastupovat vlastníky či majitele práv průmyslového vlastnictví.*“¹²⁹ Přičemž dle názorů právních odborníků, nelze za takovou profesní organizaci považovat advokátní komoru nebo komoru patentových zástupců nebo tzv. spotřebitelskou komoru, ale musí jít o svazy

---

¹²⁸ Slovákova, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006, str. 3

¹²⁹ z. č. 221/2006 o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, § 2 odst. 1

nebo sdružení výrobců užívajících například společné označení (např. zástupci výrobců vína z oblasti Champagne) nebo o obdobné subjekty.¹³⁰

Postavení oprávněné osoby je výrazně ovlivněno institutem, který je obsažen v § 3 z. č. 221/2006 a to ve smyslu významné pomoci pro takovou osobu. Jde o právo na informace, které je oprávněné osobě povinna poskytovat osoba třetí za předpokladu, že:

- a) *za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu držela zboží porušující právo*
- b) *za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu užívala služby porušující právo*
- c) *o ní bylo zjištěno, že za účelem přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytovala služby užívané při činnostech porušujících právo*
- d) *byla označena osobou uvedenou v písmeni a), b) nebo c) jako osoba účastnící se výroby, zpracování, skladování nebo distribuce zboží či poskytování služeb*

Co se týče rozsahu informací, které je možno od těchto osob získat, tak jde zejména o konkrétní údaje o výrobcu, zpracovateli, skladovateli, distributorovi dodavateli a jiném předchozím držiteli zboží nebo služby porušující právo nebo o „*údaje o vyrobeném, zpracovaném, dodaném, skladovaném, přijatém nebo objednaném množství a o ceně obdržené za dané zboží či služby.*“¹³¹

Z výše zmíněného plyne, že informace není povinen poskytovat konečný spotřebitel, ale ten subjekt, který s výrobky nebo službami provádí obchodní činnost. Nedochozí tak k nechtěnému šikanování koncových uživatelů ale na druhou stranu informace, kterými disponují by v mnoha případech byly velmi užitečné.

Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví vypočítává možnosti, čeho konkrétně se může osoba, jež požívá ochrany v oblasti průmyslového vlastnictví, domáhat. Jestliže dojde k neoprávněnému zásahu do jeho práv, tak

---

¹³⁰ Horáček, R., K otázkám aplikace zák. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, Obchodní právo 1210-8278 Roč. 16, č. 11 (2007), s. 2-8, str. 6

¹³¹ z. č. 221/2006 Sb., § 3 odst. 3, písm. b)

oprávněná osoba podle § 4 zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví může žádat:

- stažení výrobků z trhu
- trvalé odstranění nebo zničení výrobků
- stažení, trvalé odstranění nebo zničení materiálů nebo nástrojů, které slouží k používání při činnostech, při nichž dochází k porušování práva
- návrhem u soudu, aby bylo místo výše zmíněných alternativ zapláceno peněžní vyrovnání (to jen za předpokladu, že porušovatel je v dobré víře, že neporušuje práva z průmyslového vlastnictví)
- uveřejnění rozsudku, kterým bylo rozhodnuto v její prospěch

Dále podle § 5 z. č. 221/2006 Sb., se oprávněné osobě poskytují oprávnění na:

- náhradu škody
- vydání bezdůvodného obohacení
- přiměřené zadostiučinění (tedy vznikne-li nemateriální škoda např. na pověsti oprávněné osoby, jež však může být kompenzována i v penězích)
- paušální částku (nejméně ve výši dvojnásobku licenčního poplatku, v případě dobré víry porušitele ve výši pouze jednoho licenčního poplatku), kterou alternativně může určit soud místo tří výše zmíněných alternativ

Dále zákon 221/2006 Sb., upravuje působnost ve věcech sporů z průmyslového vlastnictví tak, že je vždy v prvním stupni příslušný Městský soud v Praze a stanovuje speciální senáty, které v těchto věcech rozhodují. S tímto je však spojen problém, který se opakovaně objevuje v této práci a v průmyslovém právu vůbec. Je to již několikrát zmíněná chybějící definice práva průmyslového vlastnictví. Na tuto absenci je potom navázáno také chybějící vysvětlení toho, co jsou spory z průmyslového vlastnictví. Které spory se pod tento okruh řadí a které už ne. Ani zákon 221/2006 Sb., nevypočítává, co vše se považuje za spory z průmyslového vlastnictví a co už ne. Pouze v poznámce číslo 2), která navazuje na větu, jež uvozuje předmět úpravy tohoto zákona: „...*upravuje právní prostředky sloužící k vymáhání práv z průmyslového vlastnictví*^2)...“, se odkazuje na tyto zákony:

- Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích
- Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků
- Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech
- Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
- Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení
- Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

Tento výčet není nijak uvozen žádným slovem naznačujícím netaxativnost výčtu jako je standardní „zejména“. Znamená to tedy, že výčet je taxativní a že zákon č. 221/2006 Sb., se vztahuje pouze na tyto vypočtené zákony, anebo je jeho dopad širší a zasahuje i další oblasti průmyslového vlastnictví, které nejsou upraveny těmito zákony? Zde se názory jednotlivých autorů různí. Například JUDr. Koblihová tvrdí, že se nedá pohlížet na právo průmyslového vlastnictví takto úzce a je třeba rozšířit okruh vytyčený v poznámce o další instituty, neobsažené ve zmíněných zákonech jako je obchodní firma. Jiní autoři naopak zastávají názor, že text zákona je v tomto směrodatný a jasný. Není důvod proč uměle rozšiřovat okruh institutů na které dopadá zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, když se zákonodárce vyjádřil jasně tím, že učinil taxativní výčet¹³².

Pokud jde o názor autora této práce, tak ten vychází z toho, že by se neměl vykládat zákon č. 221/2006 Sb. sám o sobě a měl by být podroben výkladu ve světle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/48/ES, která mu byla předobrazem a podle které se harmonizuje právo Evropského společenství. Tato směrnice v důvodech, kvůli kterým byla vydána, uvádí následující: *„Je nezbytné vymezit co nejširší oblast působnosti této směrnice tak, aby zahrnovala všechna práva duševního vlastnictví upravená předpisy Společenství v této oblasti nebo vnitrostátními předpisy dotyčného členského státu.“*¹³³ Předchozí citace dává jasně najevo, že cílem normotvůrce bylo zastřešit co nejširší oblast duševního vlastnictví tedy nejen tu, kterou pokrývají výše vypočtené speciální zákony, které se týkají průmyslového vlastnictví (a samozřejmě autorský zákon,

¹³² Horáček, R., K otázkám aplikace zák. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, Obchodní právo 1210-8278 Roč. 16, č. 11 (2007), s. 2-8, str. 5

¹³³ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/48/ES důvody pro přijetí směrnice bod 13)

novelizovaný z. č. 216/2006 Sb.) Je tedy spodivem, že český zákonodárce potom učinil zvláštní taxativní výčet v poznámce 2) k § 1 z. č. 221/2006 Sb., a nepoužil buď nějaké slovní spojení, naznačující netaxativnost výčtu, anebo rovnou proč raději neopomenul výčet úplně a tím by nechal na judikatuře popř. nauce, aby se s problémem vypořádala sama.

Závěr

Ve své práci jsem popsal a analyzoval širokou škálu právních předpisů, jež upravují tvůrčí činnosti v oblasti průmyslového vlastnictví. Je zřejmé, že se tento předmět hospodářského života těší široké pozornosti nejen na poli práva vnitrostátního, ale i práva nadnárodního, a to jak v kontextu celosvětovém, tak evropském.

Jak plyne z úvodních kapitol, ačkoliv je průmyslové vlastnictví nedílnou a významnou součástí hospodářského života téměř každé obchodní společnosti, nepanuje mezi odbornou veřejností shoda v názoru, které problematiky jsou součástí průmyslového vlastnictví a které ne. Do značné míry jsou tyto rozpory způsobené chybějící legální definicí průmyslového vlastnictví. Tento koncept je sice logický v tom smyslu, že nehodlá *de lege lata* ohraničit průmyslové vlastnictví, aby nedocházelo k nechtěnému uzavření právního pojmu pro budoucí oblasti. Avšak na druhou stranu v některých případech komplikuje právní výklad platných předpisů, kdy ponechává neostré hranice průmyslového vlastnictví, a tím umožňuje dvojí nahlížení na tuto koncepci. Přispívá tak k právní nejistotě kupříkladu v oblasti vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, kdy není jisté, na jak široký okruh předmětů průmyslového vlastnictví lze zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví, aplikovat.

Naštěstí problém zmíněný v předchozím odstavci se netýká samotné oblasti tvůrčích činností v průmyslovém vlastnictví a mnohem více zasahuje práva na označení. A proto jsem se nepotýkal s problémem vymezení samotného předmětu této práce.

Problematicke tvůrčích činností se věnuje celá řada právních norem. V části zabývající se prameny práva dokumentují, že nejen vnitrostátní právní úprava je velmi rozvinutá, také mezinárodní a evropská normotvorba v tomto směru nezaostává. Avšak toto tvrzení je potřeba poněkud poupravit v kontextu s evropským právem. Zatímco vnitrostátní a mezinárodní právní úprava stihla pojmut všechny oblasti tvůrčích činností průmyslového vlastnictví, komunitární právo doposud značně pokulhává. Problematiky vynálezů a

užitných vzorů teprve čekají na kodifikaci a zakotvení v *acquis*. Avšak právo evropského společenství přesto obsahuje již několik významných úprav, které umožnily harmonizovat jednotlivé úpravy napříč zeměmi sdruženými v tomto společenství. Jde zejména o oblast průmyslových vzorů, kdy je nyní hojně využíván vzor Společenství, úpravu biotechnologických vynálezů nebo dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky nebo problematiku vymáhání práv z nehmotných statků.

Podstatnou část práce věnuji analýze jednotlivých tvůrčích činností průmyslového vlastnictví. Jako nejvýznamnější se jeví problematika vynálezů a patentového práva. Avšak následují neméně významné části; užité vzory, průmyslové vzory, ochrana odrůd rostlin a ochrana topografií polovodičových výrobků. Všechny tyto předměty průmyslového vlastnictví jsou charakteristické tím, že je zákonodárce upravil ve zvláštním zákoně, a tím zdůraznil jejich význam, a proto se zevrubně věnuji jednotlivým právním úpravám.¹³⁴

Závěrečné dvě kapitoly se zabývají tematikou, která je společná pro všechny předměty tvůrčích činností. Jde o převod práv z nehmotných statků a vymáhání práv z průmyslového vlastnictví.

---

¹³⁴ Pouze Ochrana topografií polovodičových výrobků zůstala v reálném světě poněkud nevyužita.

Seznam literatury

1. Dobřichovský, T., moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO, Praha: Linde, 2004
2. Eliáš, K.; Bejček, J.; Hajn, P. a kol., Kurs obchodního práva : obecná část, soutěžní právo, Praha: Beck, 2007
3. Gerloch, A., Teorie práva, 5., upr. vyd., Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 104
4. Hendrych, D., Právní slovník, Praha: C. H. Beck, 2009
5. Horáček, R. a kol., Práva k průmyslovému vlastnictví, Praha : Beck, 2005
6. Jakl, L., Evropský systém ochrany průmyslového vlastnictví a jeho vliv na vývoj v České republice, 2.vydání, Praha, ÚPV 2003
7. Jakl, L., Právní ochrana vynálezů a užitných vzorů, Praha : Úřad průmyslového vlastnictví, 2004
8. Jakl, L., Sbírka správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv, I. Díl, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1999, str. 49
9. Jakl, L., Sbírka správních rozhodnutí ve věcech průmyslových práv, III. Díl, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1999
10. Jenerál, E., Užité vzory, Praha: Úřad průmyslového vlastnictví, 1995
11. Knap, K., Práva k nehmotným statkům, Praha: Codex, 1994

12. Knap, K., Kunz, O., Opltová, M., Průmyslová práva v mezinárodních vztazích, Praha: Academia, 1988, str. 19
13. Knappová, M.; Švestka, J.; Dvořák, J.; a kol. Občanské právo hmotné. 1 , 4., aktualiz. a dopl. vyd., Praha : ASPI Publishing, 2005
14. Koblíhová, R., Úvaha k pojmu obchodní firma z hlediska zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, Průmyslové vlastnictví, 2/2010, str. 4
15. Malý, J., Obchod nehmotnými statky, Praha : C.H. Beck, 2002
16. Pítra, V., Ochrana průmyslového vlastnictví, Praha: SEVT, 1992
17. Slováková Z., Aktuální změny komunitárního práva v oblasti průmyslového vlastnictví a jejich reflexe v českém právním řádu. In: Vzájemné ovlivňování komunitární úpravy a českého a slovenského obchodního práva na pozadí procesu jejich reforem, Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2007
18. Slováková, Z. Průmyslové vlastnictví. 2. doplněné a rozšířené vydání. LexisNexis, 2006,
19. Telec, I., Přehled práva duševního vlastnictví. 1. Lidskoprávní základy, licenční smlouva, Brno: 2002,
20. Telec, I.: Tvůrčí práva duševního vlastnictví, Brno: Doplněk, 1994
21. Týč, V.: Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě, Linde, Praha 1997

Resume

In my work I am describing and analyzing a wide range of legislation governing the creative work in the field of industrial property. It is clear that this course of economic life enjoyed wide attention not only in the domestic law, as well as transnational law, both in the context of global and European law.

As follows from the introductory chapters, although industrial property rights is an integral and important part of the economic life of almost every business, there is no consensus among experts in public opinion, which issues are part of an industrial property and which are not. To a large extent, these discrepancies are caused by lack of legal definition of industrial property.

Although this concept is logical in the sense that it does not intend to circumscribe the *de lege lata* industrial property in order to prevent accidental closure of the legal concept for the future. But on the other hand, in some cases complicates the interpretation of legal provisions in force, which leaves the blurred boundaries of industrial property and the dual perceptions of the concept. It thus contributes to legal uncertainty, for example, the enforcement of intellectual property when it is not clear how the broad range of subjects of industrial property is Act No. 221/2006 Sb. On the enforcement of intellectual property rights and amendment of laws on industrial property protection apply.

A substantial part in my work is devoted to the analysis of the creative activities of industrial property. As the most important issue appears to inventions and patent rights. However, following an equally important part, utility models, industrial designs, plant varieties and protection of topographies of semiconductor products. All these objects of industrial property are characterized by the legislature in a special law, and thus emphasized their importance and so thoroughly devoted to different legal rules.

The final two chapters deal with themes that are common to all subjects of creative activities. It is a transfer of intangible property rights and enforcement of intellectual property.

Klíčová slova

- Právo k nehmotným statkům/ *Intellectual property*
- Průmyslové vlastnictví/ *Industrial property*
- Tvůrčí činnosti/ *Creative activities*